

DELOVNI OSNUTEK

**ANALIZA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA NA PORTUGALSKEM, V ŠPANJI
IN SLOVENIJI V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI TER USPOSABLJANJA ZA BLAGOVNE
MANIPULANTE V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI**

3. ANALIZA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA NA PORTUGALSKEM, V ŠPANIJI IN SLOVENIJI V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI TER USPOSABLJANJA ZA BLAGOVNE MANIPULANTE V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

3. 1. NACIONALNI SISTEM IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

3. 1. 1. ZAKONODAJA, KI UREJA IN OPREDELJUJE NACIONALNI SISTEM IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

3. 1. 1. 1. PORTUGALSKA

Portugalski sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja je v **80. letih** prejšnjega stoletja doživel korenite spremembe, in sicer med drugim:

- uvedbo poklicno-tehniških programov in poklicnih programov (Odlok št. 194-A/1983 z dne 21. oktobra);
- preoblikovanje specializiranega umetnostnega izobraževanja (Zakonski odlok št. 310/1983 z dne 1. septembra);
- uvedbo sistema vajeništva (Zakonski odlok št. 102/1984 z dne 29. marca);
- uvedbo šol za poklicno usposabljanje (Zakonski odlok št. 26/1989 z dne 21. januarja).

V sredini 80. let se je vzpostavil tudi splošni okvir za celotni sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja s sprejetjem Temeljnega zakona o izobraževalnem sistemu (*Lei de Bases do Sistema Educativo* – LBSE – Zakon št. 46/1986 z dne 14. oktobra).

V **90. letih** prejšnjega stoletja je na izobraževalni sistem pomembno vplivalo zlasti naslednje:

- ureditev LBSE (Zakonski odlok št. 74/1991 z dne 9. februarja);
- vzpostavitev zakonodajnega okvirja za poklicno izobraževanje in usposabljanje (Zakonski odlok št. 401/1991 in Zakonski odlok št. 405/1991, oba z dne 16. oktobra);
- uvedba specializiranih tehniških programov (Odlok št. 1227/1995 z dne 10. oktobra in Odlok št. 989/1999 z dne 3. novembra);
- vzpostavitev Nacionalne agencije za izobraževanje in usposabljanje odraslih (Zakonski odlok št. 387/1999 z dne 28. septembra), ki je bila prva agencija pod dvojnimi nadzori Ministrstva za delo in solidarnost ter Ministrstva za izobraževanje.

Te starejše spremembe znotraj sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja so sicer igrale pomembno vlogo, a **večina strukturnih sprememb se je zgodila šele pred kratkim:**

- Najprej z uvedbo reform primarnega izobraževanja (Zakonski odlok št. 6/2011 z dne 18. januarja) in sekundarnega izobraževanja (Zakonski odlok št. 74/2004 z dne 26. marca). V zvezi z osnovnošolskim izobraževanjem, ki predstavlja začetek procesa učenja in usposabljanja, ki se nadaljuje vse življenje, velja omeniti vzpostavitev načel organizacije ter vodenja učnega načrta in ocenjevanja razvoja učenja ter učnega načrta. Opredeljena so bila tudi vodilna načela sekundarnega izobraževanja.
- Pomembne spremembe so se zgodile tudi s temeljito reformo strukture sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter zlasti z vzpostavitvijo sistema nacionalnih kvalifikacij (Zakonski odlok št. 396/2007 z dne 31. decembra) in z njim povezanih organov ter orodij.

3. 1. 1. 1. 1. ZAČETNO POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

3. 1. 1. 1. 1. 1. ZAKONODAJNI OKVIR

Portugalski zakonodajni okvir za izobraževanje v splošnem temelji na LBSE, ki je leta 1986 vzpostavil splošni okvir za celotni sistem.

Leta 2001 se je izvedla reforma zakonodaje o osnovnošolskem izobraževanju (Zakonski odlok št. 6/2001 z dne 18. januarja). Reforma je odražala vladin strateški cilj, da se vsem državljanom zagotovi osnovna izobrazba kot začetek vseživljenjskega procesa izobraževanja in usposabljanja. Eden izmed izvedenih ukrepov je bila reorganizacija učnih načrtov, ki je okrepila povezavo med tremi cikli osnovnošolskega izobraževanja.

Leta 2004 so se z namenom zmanjšanja osipa in neuspeha v šoli uvedla nova vodilna načela v okviru reforme srednješolskega izobraževanja. Reforma je bila izvedena z namenom reorganizacije in uvedbe sprememb v upravljanju učnih načrtov ter ocenjevanju znanja (Zakonski odlok št. 74/2004 z dne 26. marca, skupaj z ustreznimi dopolnitvami in spremembami: Sprememba št. 44/2004 z dne 25. maja; Zakonski odlok št. 24/2006 z dne 6. februarja; Sprememba št. 23/2006 z dne 7. maja; Zakonski odlok št. 272/2007 z dne 26. februarja).

Še en pomemben zakonodajni akt je bil Odlok št. 29/2008 z dne 5. junija, ki je uvedel spremembe Odloka št. 36/2007 z dne 8. oktobra na področju menjave smeri srednješolskega izobraževanja. Namen odloka je bil olajšati prepis med srednješolskimi programi, ki jih je vzpostavil Zakonski odlok št. 74/2004 z dne 26. marca, s sistemom prepustnosti in enakovrednosti šolskih predmetov. Spremembe so bile uvedene s ciljem izboljšanja obstoječih mehanizmov menjave smeri izobraževanja, predvsem z uvedbo bolj prilagodljivih rešitev in izboljšanjem obstoječih srednješolskih izobraževalnih programov z namenom:

- izboljšanja načina izračuna končnih ocen pri vsakem predmetu v okviru sistema prepustnosti in enakovrednosti;
- omogočanja vpisa v srednješolski izobraževalni program po zaključku drugega programa glede na enakovrednost predmetov v okviru postopka menjave smeri;
- omogočanja priznavanja uspešno opravljenih modulov v prvotnem programu pri menjavi smeri izobraževanja.

V skladu z vladnim ciljem izboljšanja dostopa do izobraževanja in posledičnega povečanja ravni dosežene izobrazbe se je izvedlo več zakonodajnih ukrepov, med drugim Zakonski odlok št. 357/2007 z dne 29. oktobra, ki ureja postopek zaključitve in priznavanja srednješolskih programov, ki ne obstajajo več, za odrasle z nezaključeno izobrazbo.

LBSE je doživel tudi dve spremembi na področju visokošolskega izobraževanja. Prva sprememba se je nanašala na področje visokošolskega izobraževanja, akademskih stopenj in poučevanja, druga pa je uvedla uporabo Evropskega sistema prenašanja kreditnih točk (ECTS) – Zakon št. 115/97 z dne 19. septembra in Zakon št. 49/2005 z dne 30. avgusta.

Leta 2006 je bila ob upoštevanju cilja omogočanja enakih možnosti dostopa do visokošolske izobrazbe in spodbujanja vključevanja v proces vseživljenjskega učenja sprejeta nova zakonodaja s ciljem lajšanja ter poenostavitve dostopa do visokošolske izobrazbe za odrasle, starejše od 23 let (Zakonski odlok št. 64/2006 z dne 21. marca).

10. septembra 2007 je bil sprejet Zakon št. 62/2007, ki je vzpostavil zakonodajni okvir za visokošolske izobraževalne ustanove in uredil njihovo ustanovitev, odgovornosti, organizacijo, delovanje in pristojnosti organov ter državni nadzor nad njimi v sklopu neodvisnega okvirja.

3. 1. 1. 1. 2. POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Zgoraj omenjeni Sporazum o reformi poklicnega usposabljanja je predvidel nov ureditveni okvir za poklicno izobraževanje in usposabljanje:

Zakonodaja o nižjem sekundarnem izobraževanju

- Programi izobraževanja in usposabljanja (Cursos de educação e formação) – programe je vzpostavila Skupna odredba št. 453/2004 z dne 27. julija. Skupna odredba št. 287/2005 z dne 4. aprila ureja pogoje dostopa, zunanje ocenjevanje in priznavanje izobrazbe. Še en pomemben zakonodajni akt je Odlok št. 36/2007 z dne 8. oktobra (spremenjen z Odlokom št. 29/2008 z dne 5. junija), ki ureja postopek menjave smeri izobraževanja s sistemom prepustnosti in enakovrednosti šolskih predmetov.

Višje sekundarno izobraževanje:

- Poklicni programi (Cursos profissionais) – programe urejata Zakonski odlok št. 4/98 z dne 8. januarja, ki ureja sistem vzpostavitve, organizacije in delovanja šol ter poklicnih programov v okviru neterciarnega izobraževanja, in Odlok št. 797/2006 z dne 10. avgusta, ki spreminja Odlok št. 550-C/2004 z dne 21. maja ter ureja sistem vzpostavitve, organizacije in vodenja učnih načrtov ter vrednotenja in ocenjevanja znanja v programih srednješolskega poklicnega izobraževanja.
- Programi izobraževanja in usposabljanja (Cursos de educação e formação) – kot je navedeno zgoraj.
- Specializirani umetnostni programi (Cursos artísticos especializados) – programe ureja Zakonski odlok št. 74/2004 z dne 26. marca. Glasba in ples nista vključena v poklicno izobraževanje ter sta trenutno v fazi prestrukturiranja. Z Odlokom št. 550-E/2004 z dne 21. maja so se vzpostavili vsi trenutno obstoječi srednješolski izobraževalni programi in pripadajoči učni moduli ter potrdili učni načrti, administrativni in pedagoški okvir ter merila ocenjevanja za specializirane umetnostne programe. Odlok št. 781/2006 z dne 9. avgusta in Zakonski odlok št. 4/2008 z dne 7. januarja uvajata spremembe odloka.
- Tehniški programi (Cursos tecnológicos) – programe ureja zgoraj omenjeni Zakonski odlok št. 74/2004 z dne 26. marca. V povezavi s tem odlokom, ki uvaja reformo sekundarnega izobraževanja, se je z Odlokom št. 260/2006 z dne 14. marca, ki spreminja Odlok št. 550-A/2004 z dne 21. maja, potrdil okvir za organizacijo, delovanje in vrednotenje tehniških programov na sekundarni stopnji. Programe postopoma nadomeščajo poklicni programi.
- Specializirani umetnostni in tehniški programi za usposabljanje odraslih (Cursos tecnológicos e artísticos especializados do ensino de adultos) – programe ureja Odlok št. 550-E/2004 z dne 21. maja, ki ga spreminja Odlok št. 781/2006 z dne 9. avgusta. Programe postopoma nadomeščajo programi za izobraževanje in usposabljanje odraslih.
- Programi vajeništva (Cursos de aprendizagem) – Odlok št. 1497/2008 z dne 19. decembra posodablja učne načrte programov vajeništva. Zakonodaja prav tako ureja pogoje za vpis, organizacijo, vodenje in delovanje programov vajeništva ter ocenjevanje in priznavanje učnih rezultatov.

Zakonodaja o postsekundarnem neterciarnem izobraževanju:

- Programi tehniške specializacije (CET) – programe ureja Odlok št. 989/99 z dne 3. novembra, ki razveljavlja Odlok št. 1227/95 z dne 10. oktobra. Odlok spreminjata Odlok št. 698/2001 z dne 11. julija in Odlok št. 392/2002 z dne 12. aprila.

Zakonski odlok št. 393-B/99 z dne 2. oktobra ureja posebne vpisne pogoje in vloge za sprejem v visokošolske programe. Odlok št. 854-A/99 z dne 4. oktobra potrjuje ureditev posebnih vlog za sprejem v visokošolske programe. Spreminjata ga Odlok št. 1081/2001 z dne 5. septembra in Odlok št. 393/2002 z dne 12. aprila, ki urejata posebne vpisne pogoje in sprejem v visokošolske programe za imetnike diplom iz tehniške specializacije ter pogoje za vključevanje kandidatov v šolske dejavnosti.

Zakonski odlok št. 88/2006 z dne 23. maja ureja zakonodajni okvir za programe tehniške specializacije (CET), ki so opredeljeni kot postsekundarno neterciarno usposabljanje, ki daje 4. stopnjo kvalifikacije. Odlok širi možnosti tehniškega in poklicnega usposabljanja ter izboljšuje javni dostop do programov.

Visokošolsko izobraževanje

Programi usposabljanj, vzpostavljeni po sprejetju Zakonskega odloka št. 74/2006 z dne 24. marca, ki je potrdil zakonodajni okvir visokošolskih stopenj izobrazbe in nazivov v skladu z bolonjskim procesom, so prinesli večjo prilagodljivost s sprejetjem učnih načrtov z različnimi smermi usposabljanja.

Sistem visokošolskega izobraževanja obsega politehniko in univerze. Diplome (1. stopnja) in magisterije (2. stopnja) podeljujejo tako univerze kot politehniške izobraževalne ustanove. Doktorate podeljujejo izključno univerze.

Visokošolske izobraževalne ustanove imajo veliko mero samostojnosti pri določanju metod poučevanja in vsebine učnih načrtov, saj so same odgovorne za pripravo učnih načrtov za programe, ki jih izvajajo.

Eden od ciljev zakonodaje, sprejete leta 2006, je bil omogočiti enake možnosti dostopa do visokošolske izobrazbe z zagotavljanjem prilagodljivosti in olajšanjem dostopa do visokošolske izobrazbe za odrasle, starejše od 23 let (Zakonski odlok št. 64/2006 z dne 21. marca).

3. 1. 1. 1. 1. 3. INSTITUCIONALNI OKVIR – VLOGA INSTITUCIJ

Začetno izobraževanje in usposabljanje se centralno upravljata v smislu opredelitve temeljnih strateških smernic, finančnih smernic ter smernic glede poučevanja in učnih načrtov. Tudi avtonomni regiji Azori in Madeire imata svoje zadolžitve, čeprav morata slediti glavnim nacionalnim smernicam.

Evropska unija

Portugalska sodeluje v več evropskih procesih za izboljšanje sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter razvija svoje politike v skladu z nalogami,

zadanimi državam članicam, v zvezi z začetnim poklicnim usposabljanjem in izobraževanjem.

Centralna uprava

Sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja se centralno upravlja v smislu opredelitve temeljnih strateških smernic, finančnih smernic ter smernic glede poučevanja in učnih načrtov.

Ministrstvo za gospodarstvo in zaposlovanje

Ministrstvo za gospodarstvo in zaposlovanje je v zvezi z začetnim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem (IVET) ter nadaljevalnim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem (CVET) zadolženo za opredelitev, uresničevanje ter ocenjevanje ukrepov in programov poklicnega izobraževanja ter usposabljanja, zlasti v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje in znanost.

Nacionalni svet za poklicno usposabljanje (CNFP) je svetovalni organ pod nadzorom Ministrstva za gospodarstvo in zaposlovanje ter Ministrstva za izobraževanje in znanost, katerega namen je podpora pri oblikovanju ter izvajanju politike poklicnega izobraževanja in usposabljanja v izobraževalnem sistemu ter na trgu dela.

Generalni direktorat za zaposlovanje in odnose med delodajalci ter delojemalci (DGERT) je odgovoren za pripravo političnih, zakonodajnih in ureditvenih ukrepov v zvezi z zaposlovanjem ter začetnim in nadaljevalnim poklicnim izobraževanjem ter usposabljanjem, opredelitev strategij za razvoj zaposlovanja in usposabljanja delavcev v državnih ter evropskih okvirih in opredelitev meril, kakovostnega ocenjevanja in akreditacije izvajalcev poklicnega izobraževanja ter usposabljanja.

Zavod za zaposlovanje in poklicno usposabljanje (IEFP) je državni organ za zaposlovanje, odgovoren za izvajanje aktivne politike zaposlovanja, zlasti politike, ki se nanaša na poklicno usposabljanje, kot so začetno in nadaljevalno poklicno izobraževanje ter usposabljanje in začetno ter nadaljevalno usposabljanje nosilcev usposabljanja.

IEFP izvaja svoje naloge prek petih regionalnih izpostav in različnih lokalnih izvršilnih organov.

IEFP na podlagi sporazumov z združenji delodajalcev in sindikalnimi organizacijami sodeluje v skupnih centrih za poklicno usposabljanje ter skupnih centrih za poklicno rehabilitacijo z namenom zagotavljanja začetnega in nadaljevalnega poklicnega izobraževanja ter usposabljanja na sektorski ravni.

Ministrstvo za izobraževanje in znanost

Ministrstvo za izobraževanje in znanost je odgovorno za oblikovanje, usklajevanje, izvajanje ter ocenjevanje državne politike v zvezi z izobraževalnim sistemom, zlasti politike, ki se nanaša na predšolsko vzgojo, osnovnošolsko izobraževanje, srednješolsko izobraževanje in izobraževanje odraslih. Ministrstvo za izobraževanje in znanost je v zvezi z državno politiko o stopnjah kvalifikacij zadolženo za usklajevanje ter povezovanje državne politike o poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Naloge ministrstva izvajajo centralne, regionalne in lokalne službe s podporo svetovalnih organov.

Regionalni direktorati za izobraževanje (DRE) so pod vodstvom Ministrstva za izobraževanje in znanost odgovorni za usklajevanje ter podpiranje organizacije in dela v šolah, upravljanje človeških ter materialnih virov, sodelovanje v načrtovanju šolske mreže in sodelovanje z drugimi službami ter organi v skupnih dejavnostih v zvezi s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem.

Mreža Ministrstva za izobraževanje in znanost na lokalni ravni obsega vse javne ustanove, ki izvajajo predšolsko vzgojo ter osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje.

Nacionalni svet za izobraževanje (Conselho Nacional de Educação) je svetovalni organ, ki komentira in svetuje o osnutkih zakonodaje v zvezi z izobraževalnim sistemom, ki mu jih predložita parlament ter vlada.

Šolski svet (Conselho das Escolas) je svetovalni organ, ki opravlja nalogo predstavnika šol na Ministrstvu za izobraževanje in znanost, sodeluje pri oblikovanju politike, svetuje o zakonodaji v zvezi z obveznim ter srednješolskim izobraževanjem in lahko podaja predloge o zakonodaji in predpisih.

Generalni direktorat za inovacije in razvoj učnih načrtov (DGIDC) zagotavlja podporo pri oblikovanju politike o učnih metodah ter vsebinah in zagotavlja izvajanje te politike z določanjem učnih načrtov, ciljev ter bistvenih vsebin izobraževalnih programov.

Nacionalna agencija za kvalifikacije ter poklicno izobraževanje in usposabljanje (ANQEP) je pod nadzorom Ministrstva za gospodarstvo in zaposlovanje ter Ministrstva za izobraževanje in znanost, ki sta zastopani v upravnem odboru (Conselho de Gestão) ter igrata ključno vlogo pri oblikovanju politike o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, ki jo izvaja agencija.

V okviru ANQEP delujejo tudi Sektorski sveti za kvalifikacije, tehnično-svetovalne delovne skupine, ki sodelujejo z ANQEP v dopolnjevanju in razvoju kataloga nacionalnih kvalifikacij.

Leta 2010 je bila z namenom medsebojne povezave služb, odgovornih za usklajevanje, izvajanje in upravljanje ukrepov ter sredstev v zvezi s Pobudo za nove priložnosti na državni ravni, in povezave teh služb z upravljavci sistema

nacionalnih kvalifikacij ustanovljena Komisija za spremljanje Pobude za nove priložnosti in sistema nacionalnih kvalifikacij (Comissão de Acompanhamento da Iniciativa Novas Oportunidades e do Sistema Nacional de Qualificações – CAINO). Komisija je odgovorna za:

- prepoznavanje potreb po usposabljanju za dvojne kvalifikacije med uradno registriranimi nezaposlenimi;
- upravljanje informacijskega sistema za upravljanje izobraževanja in usposabljanja (SIGO);
- spremljanje in ocenjevanje izvajanja programov poklicnega izobraževanja ter usposabljanja;
- zagotavljanje dostopa invalidnim osebam in osebam, nezmožnim za delo, do procesa priznavanja, potrjevanja in certificiranja znanj in drugih oblik izobraževanja ter usposabljanja za odrasle;
- spremljanje in ocenjevanje izvajanja programov vajeništva ter spodbujanje razširjanja rezultatov in dobrih praks izvedenih programov usposabljanja.

Komisijo sestavlja po en predstavnik iz vsakega od spodaj navedenih organov:

- Nacionalna agencija za kvalifikacije ter poklicno izobraževanje in usposabljanje (ANQEP), usklajevalni organ;
- Zavod za zaposlovanje in poklicno usposabljanje (IEFP);
- Urad za strategijo in načrtovanje (GEP), Ministrstvo za delo in socialno solidarnost;
- Generalni direktorat za zaposlovanje in odnose med delodajalci ter delojemalci (DGERT);
- Operativni program razvoja človeških virov (POPH);
- Urad za statistiko in načrtovanje izobraževanja (GEPE);
- Generalni direktorat za inovacije in razvoj učnih načrtov (DGIDC), Ministrstvo za izobraževanje;
- Regionalni direktorat za izobraževanje – sever;
- Regionalni direktorat za izobraževanje – osrednja regija;
- Regionalni direktorat za izobraževanje – Lizbona in Vale do Tejo;
- Regionalni direktorat za izobraževanje – Alentejo;
- Regionalni direktorat za izobraževanje – Algarve.

V komisijo so vključeni tudi po en predstavnik iz vsakega združenja delodajalcev s sedežem v Stalni komisiji za socialni dialog in dva predstavnika iz obeh sindikalnih združenj.

Na zahtevo usklajevalnega organa se lahko v delo komisije vključijo tudi predstavniki generalnih direktoratsv za izobraževanje avtonomnih regij in združenj upravljavcev sistema narodnih kvalifikacij ter študenti vajenci.

Socialni partnerji

Socialni partnerji aktivno sodelujejo pri oblikovanju politike o poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter so pred kratkim na primer pomembno prispevali k razvoju sistema nacionalnih kvalifikacij.

Sodelujejo s svetovalnimi organi in organi družbenega usklajevanja s tristransko sestavo, kot so:

- Ekonomsko-socialni svet (Conselho Económico e Social – CES), ki je zadolžen za svetovanje in usklajevanje na področju gospodarske ter družbene politike;
- Nacionalni svet za poklicno usposabljanje (Conselho Nacional da Formação Profissional), ki je zadolžen za politiko poklicnega usposabljanja;
- Nacionalni svet za izobraževanje (Conselho Nacional de Educação), ki je zadolžen za izobraževalno politiko.

Socialni partnerji imajo tudi sedeže v upravnih odborih, generalnih svetih in nadzornih odborih uradnih organov, odgovornih za izvajanje, nadzorovanje ter financiranje politike poklicnega usposabljanja, kot so:

- upravni odbor, revizijske komisije, regionalni svetovalni odbori in svetovalni odbori regionalnih centrov za poklicno usposabljanje IEFPE;
- generalni svet Inštituta za upravljanje Evropskega socialnega sklada (IGFSE);
- generalni svet ANQEP;
- sektorski sveti za kvalifikacije, ki sodelujejo z ANQEP;
- Komisija za spremljanje Pobude za nove priložnosti in sistema nacionalnih kvalifikacij.

Socialni partnerji sicer igrajo predvsem posvetovalno in svetovalno vlogo v organih, v katerih imajo predstavnike, vendar so odgovorni tudi za izvajanje različnih dejavnosti usposabljanja, ki podpirajo državne politike, kot so usposabljanje v okviru skupnih centrov (centrov za poklicno usposabljanje in

centrov za poklicno rehabilitacijo), ki jih upravljajo v sodelovanju z IEFP, ter usposabljanje v okviru integriranih načrtov usposabljanja (Planos Integrados de Formação – PIF) – 13. člen Izvedbene uredbe št. 12-A/2000 z dne 15. septembra, ki ureja podporo ukrepom v zvezi s poklicnim usposabljanjem, vstopom na trg dela in podporo pri zaposlovanju, ki jih financira Evropski socialni sklad.

Ti načrti obsegajo strukturiran sklop ukrepov, ki jih podpirajo in usklajujejo socialni partnerji s sedeži v Stalni komisiji za socialni dialog (Comissão Permanente de Concertação Social – CPCS; glejte tudi 2.1.2) ter jih izvajajo socialni partnerji in/ali z njimi povezane regionalne ter sektorske organizacije s pomočjo akreditiranih ustanov za usposabljanje. Politika in cilji poklicnega usposabljanja so opredeljeni v sporazumih, doseženih v okviru CPCS.

3. 1. 1. 1. 2. NADALJEVALNO POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

3. 1. 1. 1. 2. 1. ZAKONODAJNI OKVIR

Zakonodajni okvir, ki ureja poklicno izobraževanje in usposabljanje na Portugalskem, temelji na sistemu nacionalnih kvalifikacij (SNQ). Poleg Temelnjega zakona o izobraževalnem sistemu obstaja še nekaj pomembnih zakonodajnih aktov, ki urejajo nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje.

S ciljem izboljšanja dostopa do izobraževanja in povečanja ravni dosežene izobrazbe so se izvedli zakonodajni ukrepi, kot je Zakonski odlok št. 357/2007 z dne 29. oktobra.

Odlok je namenjen odraslim, ki niso zaključili sekundarne izobrazbe v programih, ki ne obstajajo več, za katere odlok določa posebne pogoje za zaključitev in priznavanje sekundarne izobrazbe.

V skladu s pravno ureditvijo visokošolskih ustanov (Zakon št. 62/2007 z dne 10. septembra) je ena od najpomembnejših nalog izobraževalnih ustanov razvoj programov poklicnega usposabljanja in programov dopolnjevanja znanja. Če želijo izvajati tovrstno usposabljanje, morajo ustanove te dejavnosti vključiti v svoje statute, ki jih mora potrditi Ministrstvo.

Zakonik o delovnih razmerjih utrjuje pravico delavcev do 35 ur priznanega usposabljanja na leto ter razvoj procesov priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc.

Vzpostavlja tudi nov okvir, ki zagotavlja možnost uveljavljanja pravic delavcev do poklicnega usposabljanja, in sicer:

- z jasno opredelitvijo statusa »učenca delavca«;

- z vključitvijo »klavzule o usposabljanju«, ki določa, da se lahko mladi do 18. leta starosti, ki niso zaključili osnovnega izobraževanja (9. razreda), zaposlijo samo pod pogojem, da se vključijo v sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ter zanje predpisuje neposredno uporabo določb o statusu učenca delavca in s tem podpira pravico do odsotnosti dela za usposabljanje;
- z dodatno okrepitvijo pravice do nadaljevalnega poklicnega usposabljanja in prilagoditvijo mehanizmov za njegovo učinkovito izvajanje, na primer z usklajevanjem zahtev v zvezi s poklicnim usposabljanjem med pogodbami za določen ter nedoločen čas, izenačevanjem uporabe procesov priznavanja, potrjevanja in certificiranja v nadaljevalnem poklicnem usposabljanju, omogočanjem prilagoditve določil o poklicnem usposabljanju pri kolektivnem zaposlovanju v mikro in malih podjetjih, uvedbo obvezne izdaje potrdila o usposabljanju, priznanega v skladu s sistemom nacionalnih kvalifikacij, ter vpisa potrdila v individualno knjižico usposabljanja.

3. 1. 1. 1. 2. 2. FORMALNO NADALJEVALNO POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

- Programi izobraževanja in usposabljanja – kot je navedeno zgoraj.
- Programi izobraževanja in usposabljanja odraslih – Odlok št. 230/2008 z dne 7. marca opredeljuje zakonodajni okvir za programe izobraževanja in usposabljanja odraslih.
- Programi usposabljanja za temeljne veščine – Odlok št. 1100/2010 z dne 22. oktobra potrjuje program usposabljanja, namenjen odraslim, ki se želijo naučiti temeljnih veščin branja, pisanja, računanja in uporabe informacijskih ter komunikacijskih tehnologij in se nato vključijo kot vajenci v programe za izobraževanje ter usposabljanje odraslih stopnje B1 ali B1 + B2 (programe EFA).
- Modularno usposabljanje – Odlok št. 230/2008 z dne 7. marca opredeljuje zakonodajni okvir za modularno usposabljanje odraslih.
- Posebno poklicno usposabljanje – Odlok št. 140/1993 z dne 6. julija ureja posebno poklicno usposabljanje, namenjeno usposabljanju in socialno-poklicni integraciji posameznikov, ki živijo v posebej težkih razmerah ali pripadajo družbeno prikrajšanim, ranljivim ali diskriminiranim skupinam.
- Program »Portugalščina za vse« (Programa Português para todos).
- Osebni in poklicni razvoj za osebe s posebnimi potrebami.
- Drugi programi usposabljanja.

Na voljo so tudi drugi programi usposabljanja, ki jih izvajajo javne ali zasebne ustanove in so namenjeni aktivnim zaposlenim ter nezaposlenim, kot so programi usposabljanja in preusposabljanja, programi poklicne specializacije, programi za posodobitev ter nadgradnjo znanja in programi za organizacijski razvoj ter upravljanje.

Ti programi usposabljanja obsegajo priznane enote oziroma module. Navadno so razviti glede na specifične potrebe in okoliščine organizacij ter delavcev.

3. 1. 1. 1. 2. 3. INSTITUCIONALNI OKVIR – VLOGA INSTITUCIJ

Nadaljevalno poklicno izobraževanje in usposabljanje se centralno upravljata v smislu opredelitve temeljnih strateških smernic, finančnih smernic ter smernic glede poučevanja in učnih načrtov.

Centralna uprava

Isti organi kot pri začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Socialni partnerji

Isti organi kot pri začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Prenovljeni sistem certificiranja izvajalcev poklicnega izobraževanja in usposabljanja (Odlok št. 851/2010 z dne 6. septembra) vzpostavlja komisijo za nadzor nad postopkom certifikacije s tristransko sestavo z namenom izboljšanja sistema in vključitve predstavnikov socialnih partnerjev.

3. 1. 1. 2. ŠPANIJA

Trenutni zakonodajni okvir, ki ureja in vodi španski izobraževalni sistem, obsega Ustavo Španije iz leta 1978 [L3.01] ter vrsto sistemskih zakonov, ki temeljijo na načelih, določenih v ustavi:

- Sistemski zakon o pravici do izobraževanja (LODE), 1985 [L3.02],
- Sistemski zakon o kvalifikacijah in poklicnem usposabljanju (LOCFP), 2002 [L3.06],
- Sistemski zakon o izobraževanju (LOE), 2006 [L3.07].
- Sistemski zakon o univerzah (LOU), 2001 [L3.03]. Sistemski zakon o spremembah LOU, sprejet aprila 2007, je uvedel različne spremembe tega zakona in skupaj s Kraljevim odlokom 1393/2007 o organizaciji uradnega univerzitetnega izobraževanja, sprejetim oktobra 2007, vzpostavil nov ureditveni okvir za univerzitetno izobraževanje [L3.04] [L3.05].

3. 1. 1. 3. SLOVENIJA

3. 1. 1. 3. 1. SPLOŠNI OKVIR

Ustava Republike Slovenije

Skupna zakonodaja:

- [Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja \(ZOFVI\)](#),
- [Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja \(ZPIMVI\)](#),
- [Zakon o šolski inšpekciji \(ZŠolI\)](#),
- [Zakon o šolski prehrani \(ZŠolPre\)](#),
- [Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami \(ZUOPP-1\)](#),
- [Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami \(ZUOPP\)](#),
- [Zakon o nagradah Republike Slovenije na področju šolstva \(ZNPS\)](#),
- [Zakon o interventnih ukrepih \(ZIU\)](#).

Podzakonski akti, sprejeti na podlagi Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja:

- [Uredba o merilih za oblikovanje javne mreže osnovnih šol, javne mreže osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter javne mreže glasbenih šol](#),
- [Uredba o izobešanju zastave Republike Slovenije v vzgojno-izobraževalnih zavodih](#),
- [Pravilnik o pogojih za ustanavljanje javnih osnovnih šol, javnih osnovnih šol in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter javnih glasbenih šol](#),
- [Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole](#),
- [Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole v dvojezičnih osnovnih šolah in osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom](#),
- [Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa glasbene šole](#),
- [Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami v osnovnih šolah s prilagojenim programom in zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami](#),
- [Pravilnik o financiranju šole v naravi](#),

- [Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz centralne evidence upravičencev do subvencionirane šolske prehrane,](#)
- [Pravilnik o sofinanciranju šolskih tekmovanj,](#)
- [Pravilnik o upravljanju učbeniških skladov,](#)
- [Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole,](#)
- [Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev v devetletni dvojezični osnovni šoli in devetletni osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom,](#)
- [Pravilnik o smeri strokovne izobrazbe, ki jo morajo imeti učitelji, korepetitorji in knjižničarji v glasbenih šolah,](#)
- [Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev v prilagojenem izobraževalnem programu devetletne osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom,](#)
- [Pravilnik o smeri in stopnji izobrazbe strokovnih delavcev v posebnem programu vzgoje in izobraževanja za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami \(post\)rehabilitacijski praktikum,](#)
- [Pravilnik o posodabljanju vzgojno-izobraževalnega dela,](#)
- [Pravilnik o vodenju razvida izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja,](#)
- [Pravilnik o potrjevanju učbenikov,](#)
- [Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov dijaškim domovom,](#)
- [Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja,](#)
- [Navodilo o vodenju postopkov priprave, posredovanja v sprejem in objave javno veljavnih izobraževalnih in vzgojnih programov,](#)
- [Pravilnik o strokovnem izpitu in o preizkusu strokovne usposobljenosti inšpektorjev za šolstvo in inšpektorjev za šport,](#)
- [Pravilnik o obravnavanju nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode.](#)

Podzakonski akti, sprejeti na podlagi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami:

- [Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami,](#)

- [Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu,](#)
- [Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami.](#)

3. 1. 1. 3. 2. PREDŠOLSKA VZGOJA

- [Zakon o vrtcih.](#)

Podzakonski akti, ki urejajo predšolsko vzgojo:

- [Pravilnik o publikaciji vrtca,](#)
- [Pravilnik o vzgojno-varstvenih družinah,](#)
- [Pravilnik o pogojih za občasno varovanje otrok na domu,](#)
- [Pravilnik o dokumentaciji v vrtcih,](#)
- [Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca,](#)
- [Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen programov v vrtcih, ki izvajajo javno službo,](#)
- [Pravilnik o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju predšolske vzgoje,](#)
- [Pravilnik o normativih in kadrovskih pogojih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje,](#)
- [Pravilnik o plačilih staršev za programe v vrtcih,](#)
- [Pravilnik o zagotavljanju sredstev iz državnega proračuna vrtcem za namen sofinanciranja plačil staršev,](#)
- [Pravilnik o posredovanju podatkov o stanju kapacitet v vrtcih na spletno stran Ministrstva za šolstvo in šport,](#)
- [Odredba o pogojih za ustanavljanje javnih vrtcev,](#)
- [Uredba o merilih za oblikovanje javne mreže vrtcev.](#)

3. 1. 1. 3. 3. OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Osnovnošolsko izobraževanje

- [Zakon o osnovni šoli \(ZOsn\).](#)

Specializirano umetnostno izobraževanje

- [Zakon o glasbenih šolah \(ZGla\).](#)

Podzakonski akti, sprejeti na podlagi Zakona o osnovni šoli:

- [Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli,](#)
- [Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli,](#)
- [Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli,](#)
- [Pravilnik o obrazcih javnih listin v osnovni šoli,](#)
- [Pravilnik o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju osnovnošolskega izobraževanja,](#)
- [Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole,](#)
- [Pravilnik o postopnem uvajanju drugega tujega jezika v osnovni šoli](#) – pravilnik je nehal veljati, vendar se bodo določbe 12., 13. in 14. člena uporabljale do 31. avgusta 2015.

Podzakonski akti, sprejeti na podlagi Zakona o glasbenih šolah:

- [Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v glasbenih šolah,](#)
- [Pravilnik o izvajanju pouka v glasbenih šolah,](#)
- [Pravilnik o šolskem redu za glasbene šole,](#)
- [Pravilnik o zbiranju in varstvu osebnih podatkov v glasbenih šolah,](#)
- [Pravilnik o dokumentaciji v glasbenih šolah,](#)
- [Pravilnik o publikaciji o glasbeni šoli,](#)
- [Pravilnik o obrazcih javnih listin v glasbeni šoli,](#)
- [Pravilnik o šolskem koledarju za glasbene šole.](#)

3. 1. 1. 3. 4. SEKUNDARNO IZOBRAŽEVANJE

Seznam zakonov na področju poklicnega in splošnega sekundarnega izobraževanja:

- [Zakon o gimnazijah,](#)
- [Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju,](#)
- [Zakon o maturi.](#)

Podzakonski akti, ki urejajo poklicno sekundarno izobraževanje:

- [Pravilnik o zaključnem izpitu,](#)

- [Pravilnik o šolski dokumentaciji v srednješolskem izobraževanju,](#)
- [Pravilnik o šolskem koledarju v srednjih šolah,](#)
- [Pravilnik o vpisu v srednje šole,](#)
- [Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah,](#)
- [Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah,](#)
- [Pravilnik o upravljanju s podatki o kakovosti šol,](#)
- [Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v poklicnem in strokovnem izobraževanju,](#)
- [Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva,](#)
- [Pravilnik o normativih in standardih v dvojezični srednji šoli](#)
- [Pravilnik o normativih in standardih v srednjih šolah z italijanskim učnim jezikom,](#)
- [Pravilnik o uvajanju novega načina financiranja in organizacije vzgojno-izobraževalnega dela v srednjih in višjih strokovnih šolah ter dijaških domovih,](#)
- [Odredba o pogojih za ustanovitev javne poklicne šole, strokovne šole, tehniške šole in višje strokovne šole,](#)
- [Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov srednjim šolam, ki izvajajo gimnazijske programe ter programe za pridobitev poklicne in srednje strokovne izobrazbe,](#)
- [Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov v dvojezični srednji šoli,](#)
- [Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov v srednjih šolah z italijanskim učnim jezikom,](#)
- [Pravilnik o prilagoditvi šolskih obveznosti dijaku v srednji šoli](#)
- [Pravilnik o bivanju v dijaških domovih,](#)
- [Sklep o vzgojnem programu za dijaške domove,](#)
- [Pravilnik o smeri in stopnji izobrazbe vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v domovih za učence in dijaških domovih,](#)
- [Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov dijaškim domovom,](#)
- [Pravilnik o poklicni maturi,](#)

- [Navodila o izpitnem redu pri poklicni maturi,](#)
- [Pravilnik o obrazcih javnih listin v srednješolskem izobraževanju,](#)
- [Pravilnik o nomenklaturi poklicev,](#)
- [Odredba o izobraževalnih programih poklicnega usposabljanja in izpopolnjevanja,](#)
- [Pravilnik o verifikaciji in vodenju registra učnih mest ter o izbrisu iz registra,](#)
- [Pravilnik o obrazcu spričevala o mojstrskem izpitu,](#)
- [Pravilnik o delovodskih in poslovodskih izpitih,](#)
- [Pravilnik o mojstrskih izpitih,](#)
- [Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja,](#)
- Pravilniki in odredbe o izobraževalnih programih za pridobitev nižje poklicne izobrazbe,
- Pravilniki in odredbe o izobraževalnih programih za pridobitev srednje poklicne izobrazbe v dualnem sistemu,
- Pravilniki in odredbe o izobraževalnih programih za pridobitev srednje poklicne izobrazbe,
- Pravilniki in odredbe o izobraževalnih programih za pridobitev srednje strokovne izobrazbe,
- Pravilniki in odredbe o smeri in stopnji strokovne izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev v poklicnem in strokovnem izobraževanju,
- Pravilniki o smeri in stopnji izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnih programih srednjega poklicnega izobraževanja,
- Pravilniki o smeri in stopnji izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnih programih srednjega strokovnega izobraževanja,
- Pravilniki in odredbe o podaljšanju veljavnosti izobraževalnih programov,
- Pravilnik o sprejemu izobraževalnih programov s področja poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja,
- Pravilniki o smeri in stopnji izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev v prilagojenem izobraževalnem programu nižjega poklicnega izobraževanja,

- Pravilniki o smeri in stopnji izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev v prilagojenem izobraževalnem programu srednjega poklicnega izobraževanja.

Podzakonski akti, ki urejajo splošno sekundarno izobraževanje:

- [Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva,](#)
- [Odredba o izobraževalnih programih za gimnazije,](#)
- [Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnih programih gimnazije,](#)
- [Navodilo o hranjenju maturitetne izpitne dokumentacije,](#)
- [Pravilnik o splošni maturi,](#)
- [Pravilnik o varovanju izpitne tajnosti pri maturi,](#)
- [Pravilnik o izvajanju izobraževalnega programa mednarodne mature,](#)
- [Pravilnik o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami,](#)
- [Pravilnik o obrazcih javnih listin v srednješolskem izobraževanju,](#)
- [Pravilnik o izobraževalnem programu Maturitetni tečaj,](#)
- [Pravilnik o vpisu v srednje šole,](#)
- [Pravilnik o šolskem koledarju v srednjih šolah,](#)
- [Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah,](#)
- [Pravilnik o šolski dokumentaciji v srednješolskem izobraževanju,](#)
- [Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah,](#)
- [Pravilnik o prilagoditvi šolskih obveznosti dijaku v srednji šoli,](#)
- [Pravilnik o bivanju v dijaških domovih.](#)

3. 1. 1. 3. 5. VIŠJEŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

- [Zakon o višjem strokovnem izobraževanju \(ZVSI\).](#)

Podzakonski akti, ki urejajo višješolsko izobraževanje:

- [Pravilnik o izobrazbi predavateljev višje strokovne šole in drugih strokovnih delavcev v višjem strokovnem izobraževanju,](#)
- [Pravilnik o sprejemu višješolskih študijskih programov KOZMETIKA, VELNES in spremembah višješolskih študijskih programov FOTOGRAFIJA,](#)

OBLIKOVANJE MATERIALOV, MEDIJSKA PRODUKCIJA, GOSTINSTVO IN TURIZEM, GOZDARSTVO IN LOVSTVO,

- Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju,
- Pravilnik o sprejemu višješolskega študijskega programa Naravovarstvo,
- Pravilnik o ocenjevanju znanja v višjih strokovnih šolah,
- Pravilnik o višješolskem študijskem programu Gozdarstvo in lovstvo,
- Pravilnik o normativih za financiranje višjih strokovnih šol,
- Pravilnik o javnih listinah v višjem strokovnem izobraževanju,
- Pravilnik o vsebini in vodenju registra delodajalcev, ki izvajajo praktično izobraževanje študentov v višjem strokovnem izobraževanju,
- Pravilnik o sprejemu novih in prenovljenih višješolskih študijskih programov,
- Pravilnik o ustanavljanju javnih višjih strokovnih šol,
- Pravilnik o višješolskem študijskem programu Živilstvo in prehrana,
- Pravilnik o višješolskem študijskem programu Hortikultura,
- Pravilnik o višješolskem študijskem programu Upravljanje podeželja in krajine,
- Pravilnik o skrbi za razvoj in učenje slovenščine v višjih strokovnih šolah,
- Pravilnik o bivanju v dijaških domovih,
- Pravilnik o vodenju razvida izvajalcev javno veljavnih višješolskih študijskih programov,
- Pravilnik o postopku za imenovanje v naziv predavatelja višje šole,
- Pravilnik o višješolskem študijskem programu Balet,
- Pravilnik o vpisu v višje strokovno izobraževanje,
- Pravilnik o višješolskem študijskem programu Mehatronika,
- Merila za določitev vidnih dosežkov na strokovnem področju za pridobitev naziva predavatelj višje šole,
- Sklep o merilih za postavitve javne mreže višjih strokovnih šol,
- Pravilnik o študijskem koledarju v višjih strokovnih šolah,

- [Pravilnik o šolninah in prispevkih v višjem šolstvu,](#)
- [Navodila za prilagajanje izrednega študija v višjem strokovnem izobraževanju.](#)

3. 1. 1. 3. 6. VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Zakoni:

- [Zakon o visokem šolstvu](#) – NPB10,
- Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih,
- [Zakon o skupnosti študentov,](#)
- [Zakon o dodatni koncesijski dajatvi od prejemkov, izplačanih za občasna in začasna dela študentov in dijakov,](#)
- [Zakon o splošnem upravnem postopku](#) – NPB5,
- [Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev](#) – NPB3.

Podzakonski akti:

- [Uredba o javnem financiranju visokošolskih zavodov in drugih zavodov](#) – NPB1,
- [Uredba o sofinanciranju doktorskega študija](#) – NPB1,
- [Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja,](#)
 - dodatno k tej uredbi: [Metodološka pojasnila klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja,](#)
- [Pravilnik o določitvi obsega sredstev za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu v javnih zavodih iz pristojnosti Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo,](#)
- [Pravilnik o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja društva za podelitev statusa društva v javnem interesu na področju vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture in športa,](#)
- [Pravilnik o merilih za ugotavljanje delovne uspešnosti direktorjev s področja visokega šolstva, znanosti in tehnologije,](#)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe,
- [Pravilnik o postopku za vpis in izbris iz razvida zasebnih visokošolskih učiteljev,](#)

- [Pravilnik o prilogi k diplomi](#) - NPB1,
- [Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v visokem šolstvu](#) - NPB2,
- [Pravilnik o razvidu visokošolskih zavodov](#),
 - osnovni obrazci: [za vpis](#), [za spremembe podatkov](#),
 - priloge: [kadri](#), [programi](#),
 - navodila: [za kadre](#), [za programe](#),
- [Pravilnik o razvojnih nalogah v visokem šolstvu](#),
- [Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov](#) – NPB4,
- [Pravilnik o šolninah in bivanju v študentskih domovih za Slovence brez slovenskega državljanstva in tujce v Republiki Sloveniji](#),
- [Pravilnik o šolninah in drugih prispevkih v visokem šolstvu](#),
- [Pravilnik o uvrstitvi delovnih mest direktorjev s področja visokega šolstva, znanosti in tehnologije v plačne razrede znotraj razponov plačnih razredov](#),
- Seznam strokovnih in znanstvenih naslovov in njihovih okrajšav,
- [Sklep o ustanovitvi in nalogah Sveta Vlade Republike Slovenije za študentska vprašanja](#).

3. 1. 1. 3. 7. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE ODRASLIH

Zakon:

- [Zakon o izobraževanju odraslih \(ZIO\)](#).

Podzakonski akti, ki urejajo izobraževanje odraslih:

- [Odredba o standardih in normativih v izobraževanju odraslih](#),
- [Odredba o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v izobraževanju odraslih](#),
- [Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v izobraževanju odraslih](#),
- [Pravilnik o evidencah in dokumentaciji v izobraževanju odraslih](#),
- [Odredba o obrazcu potrdila o izpitu iz znanja tujega jezika za odrasle](#),
- [Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah](#),
- [Pravilnik o obrazcih javnih listin v srednješolskem izobraževanju](#),
- [Pravilnik o zaključnem izpitu](#),

- [Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja,](#)
- [Navodilo za prilagajanje izrednega študija v višjem strokovnem izobraževanju.](#)

3. 1. 2. ZGRADBA IN OBRAZLOŽITEV DRŽAVNEGA IZOBRAŽEVALNEGA SISTEMA

3. 1. 2. 1. PORTUGALSKA

Portugalski sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja obsega tri stopnje.

Predšolska vzgoja je namenjena otrokom od 3 let do vključitve v obvezno izobraževanje. Je neobvezna in poteka v javnih ter zasebnih ustanovah. Javne ustanove so brezplačne.

Obvezno (osnovnošolsko) izobraževanje

Obvezno izobraževanje je osnovnošolsko izobraževanje, ki traja 9 let, od 6. do 15. leta starosti, in obsega tri zaporedna izobraževalna obdobja.

Prvo obdobje je namenjeno razvijanju osnovnega znanja angleškega jezika in matematike, spoznavanju okolja ter učenju izražanja. Uvedba polnega šolskega urnika (najmanj osem ur na dan) je šolam omogočila izvajanje dodatnih dejavnosti za obogatitev učnega programa, kot so (obvezno) učenje angleškega jezika, pomoč pri učenju za vse učence, športne dejavnosti, glasbene in druge umetnostne dejavnosti ter učenje drugih tujih jezikov.

V drugem obdobju je pouk organiziran po različnih vedah in interdisciplinarnih področjih.

V tretjem obdobju je pouk organiziran po različnih vedah. Glavni cilj tega obdobja je razvijanje znanja in veščin, potrebnih za zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje.

V okviru obveznega oziroma osnovnošolskega izobraževanja se morajo učenci obvezno učiti vsaj dva tuja jezika, pri čemer lahko med drugim izbirajo med angleškim, francoskim, nemškim in španskim jezikom.

Učenci, ki uspešno zaključijo tretje obdobje, prejmejo spričevalo o zaključenem osnovnošolskem izobraževanju.

Sekundarno izobraževanje

Učenci morajo pred vpisom v srednješolski program poklicnega izobraževanja in usposabljanja zaključiti obvezno izobraževanje oziroma pridobiti enakovredno izobrazbo.

Sekundarno izobraževanje je organizirano na različne načine in je lahko usmerjeno bodisi v nadaljnje izobraževanje bodisi v zaposlitev.

Obsega štiri vrste triletnih programov:

- [znanstveno-humanistične programe, ki so usmerjeni v nadaljevanje izobraževanja;](#)
- [tehniške programe, ki so namenjeni dijakom, ki želijo vstopiti na trg dela, a omogočajo tudi nadaljnje izobraževanje v specializiranih tehniških in visokošolskih programih;](#)
- [specializirane umetnostne programe, ki so namenjeni usposabljanju na področju umetnosti in specializiranih področjih vizualnih umetnosti, plesa ter glasbe in omogočajo vstop na trg dela ali nadaljnje izobraževanje v postsekundarnih neterciarnih ali visokošolskih programih;](#)
- [programe poklicnega usposabljanja, ki so namenjeni dijakom, ki želijo vstopiti na trg dela, a omogočajo tudi nadaljnje izobraževanje v postsekundarnih programih.](#)

Postsekundarno izobraževanje

Programi tehniške specializacije (CET) so namenjeni usposabljanju na različnih specializiranih tehniških področjih in omogočajo vstop na trg dela ali nadaljnje izobraževanje na univerzitetni ravni. Usposabljanje, ki se izvaja v okviru CET, se priznava na univerzi, na kateri se izobražuje študent.

Študent po uspešnem zaključku CET pridobi diplomu o tehniški specializaciji (DET) in poklicno kvalifikacijo 4. stopnje ter v nekaterih primerih tudi certifikat o strokovni usposobljenosti (CAP).

Izobraževanje in usposabljanje mladine ter odraslih

Izobraževanje in usposabljanje mladine ter odraslih zagotavlja še eno priložnost:

- [posameznikom, ki so opustili izobraževanje \(ali so v nevarnosti opustitve izobraževanja\),](#)
- [posameznikom, ki niso imeli možnosti izobraževanja,](#)
- [posameznikom, ki želijo nadaljevati izobraževanje z namenom poklicnega ali osebnega razvoja v okviru vseživljenjskega učenja.](#)

Izobraževanje in usposabljanje se izvajata v naslednjih oblikah:

- [sistem priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc, pridobljenih skozi vse življenje v okviru formalnega, neformalnega ter priložnostnega učenja, ki učencem omogoča pridobitev akademskih in poklicnih certifikatov;](#)

- [programi izobraževanja in usposabljanja \(CEF\) za učence, starejše od 15 let,](#)
- [programi izobraževanja in usposabljanja odraslih \(EFA\) in modularni programi za učence, starejše od 18 let,](#)
- [kratkoročne akcije S@ber za učence, starejše od 18 let,](#)
- [primarno in sekundarno izobraževanje za posameznike, starejše od 15 oziroma 18 let,](#)
- [nacionalni sistem vajeništva za učence, starejše od 15 let.](#)

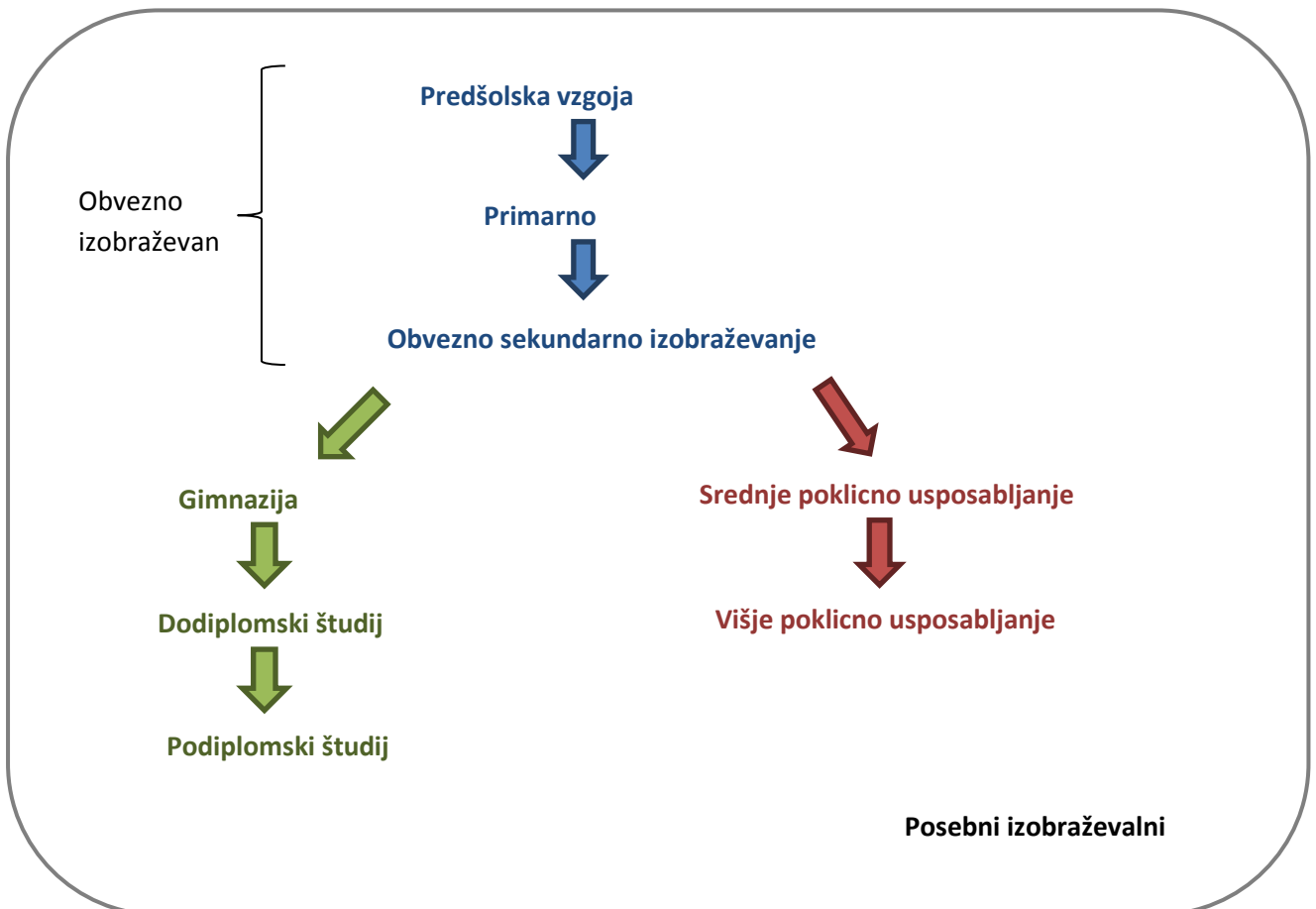
Visokošolsko izobraževanje

Visokošolsko izobraževanje je organizirano v skladu z bolonjskimi načeli in zagotavlja trdno znanstveno, kulturno, umetnostno ter tehnično podlago za izvajanje poklicnih in kulturnih dejavnosti ter razvija inovacijske in oblikovalske sposobnosti ter sposobnost kritične presoje.

3. 1. 2. 2. ŠPANIJA

ŠPANSKI IZOBRAŽEVALNI SISTEM (LOE) Sistemski zakon o izobraževanju (LOE), 3. maj 2006.

Izobraževalni sistem upravlja Ministrstvo za izobraževanje.



Splošni izobraževalni sistem obsega:

- predšolsko vzgojo,
- primarno izobraževanje,
- sekundarno izobraževanje,
- višje sekundarno izobraževanje,
- poklicno usposabljanje,
- izobraževanje odraslih,
- univerzitetno izobraževanje.

Predšolska vzgoja

Predšolska vzgoja je prva stopnja v izobraževalnem sistemu in ni obvezna.

Obsega dve obdobji vzgoje – prvo poteka od 0 do 3 let in drugo od 3. do 6. let starosti.

Prvo obdobje ni brezplačno, vendar naj bi vlada spodbujala ustanovitev več javnih ustanov, drugo obdobje pa je brezplačno.

LOE utrjuje vzgojno-izobraževalno funkcijo predšolske vzgoje, saj kot njen glavni namen določa telesni, čustveni, družbeni in intelektualni razvoj otrok.

Predšolsko vzgojo izvajajo vzgojitelji s strokovno izobrazbo iz predšolske vzgoje. Ne glede na določbe LOE lahko vzgojo v prvem obdobju izvajajo tudi vzgojitelji z drugačnimi kvalifikacijami, kot so potrebne za vzgojo otrok te starosti, vzgojo v drugem obdobju pa tudi vzgojitelji z drugačnimi kvalifikacijami, kot so potrebne za učenje predpisanih predmetov.

Primarno izobraževanje

Primarno izobraževanje obsega dve obdobji po tri šolska leta in je namenjeno otrokom med 6. in 12. letom starosti.

Pouk izvajajo osnovnošolski učitelji ali učitelji z enakovredno izobrazbo, ki so usposobljeni za poučevanje vseh področij pouka. Glasbeno in telesno vzgojo, tuje jezike in predmete, za katere tako določijo pristojni organi, morajo poučevati učitelji z ustrezno strokovno izobrazbo.

Sekundarno izobraževanje

Sekundarno izobraževanje obsega dve stopnji:

- obvezno sekundarno izobraževanje (ESO) in

- višje sekundarno izobraževanje, ki obsega gimnazijske programe, srednješolsko poklicno usposabljanje, srednješolsko poklicno izobraževanje na področjih umetnosti in oblikovanja ter srednješolsko izobraževanje na področju športa.

Nižje (obvezno) sekundarno izobraževanje (ESO)

Nižje (obvezno) sekundarno izobraževanje (ESO) obsega štiri učne programe, namenjene dijakom med 12. in 16. letom starosti. Programi obsegajo osnovne predmete, ki so obvezni za vse dijake, in izbirne predmete, ki nosijo večjo težo predvsem v četrtem letniku. Dijaki, ki so ob zaključku ESO usvojili osnovna znanja in dosegli zahtevane cilje, pridobijo nižjo srednješolsko izobrazbo, s katero pridobijo možnost vstopa na trg dela ali vpisa v programe višjega srednješolskega izobraževanja, srednješolskega poklicnega usposabljanja, srednješolskega izobraževanja na področjih umetnosti in oblikovanja ter srednješolskega izobraževanja na področju športa.

Zakonodaja za dijake, ki imajo posebne potrebe glede vsebin, izvajanja dejavnosti in učnega načrta ter potrebujejo posebno metodologijo za uspešen zaključek ESO, predvideva programe prilagodljivih učnih načrtov. V te programe se lahko vključijo dijaki v tretjem letniku ESO ali dijaki, ki so obiskovali drugi letnik, a niso mogli napredovati v tretji letnik in so enkrat že ponavljali letnik v ESO. V okviru teh programov se obravnavata najmanj dve specifični področji, pri čemer je eno povezano z jezikoslovjem in družbo, drugo pa z znanostjo ter tehnologijo. Izbirno se lahko doda tudi tretje, praktično področje. Dijaki morajo poleg tega opraviti vsaj še tri druge predmete, določene za to stopnjo. Dijaki v tem programu pridobijo osnovne veščine in dosežejo cilje, določene za ESO, ter ob zaključku programa pridobijo nižjo sekundarno izobrazbo.

Izobraževalne oblasti z namenom spodbujanja družbene, izobraževalne in zaposlitvene integracije mladih nad 16. letom starosti, ki niso zaključili ESO, tudi organizirajo ter potrjujejo programe začetnih poklicnih kvalifikacij (PCPI). V te programe se lahko vključijo dijaki, stari 15 let, ki so enkrat že obiskovali drugi letnik ESO, a niso mogli napredovati v tretji letnik in so enkrat že ponavljali letnik na tej stopnji. Ti programi obsegajo specifične module, ki razvijajo veščine poklicnega profila, in module, ki zagotavljajo razvoj osnovnih veščin ter lajšajo prehod iz šole na trg dela. Poleg tega vsebujejo tudi izbirne module, ki omogočajo pridobitev nižje sekundarne izobrazbe. V okviru izbirnih modulov se obravnavajo tri področja: komunikacija, družba ter znanost in tehnologija.

Višje sekundarno izobraževanje

Gimnazija

Gimnazija traja dve šolski leti in se obiskuje med 16. ter 18. letom starosti. Obstajajo tri vrste gimnazijskih programov: umetnostni, znanstveno-tehniški in humanistično-družboslovni. Pouk v gimnazijskih programih obsega obvezne, modularne in izbirne predmete. Dijaki, ki so pozitivno ocenjeni iz vseh

predmetov, pridobijo srednješolsko izobrazbo, ki jim omogoča vključitev v visokošolsko izobraževanje in na trg dela. Za vpis na univerzitetni študij morajo dijaki opraviti tudi sprejemni izpit.

Poklicno usposabljanje

V okviru poklicnega usposabljanja se izvajajo različne dejavnosti usposabljanja za kakovostno opravljanje različnih poklicev, ki omogočajo zaposlitev in aktivno udeležbo v družbenem, kulturnem in gospodarskem življenju.

Usposabljanje obsega začetno poklicno usposabljanje, dejavnosti za lajšanje iskanja zaposlitve in ponovno vključitev delavcev na trg dela ter dejavnosti neformalnega stalnega izpopolnjevanja v podjetjih.

Začetno poklicno usposabljanje

Obsega sklop modularno organiziranih ciklov usposabljanja, ki združujejo teoretične in praktične vsebine.

Obstajajo srednji in višji programi usposabljanja.

Srednje poklicno usposabljanje je namenjeno posameznikom nad 17. letom starosti z nižjo sekundarno izobrazbo, ki so opravili sprejemni izpit, četudi ne izpolnjujejo akademskih zahtev. Dijaki po uspešnem zaključku teh programov pridobijo naziv tehnika ustreznega poklica in lahko vstopijo na trg dela ali se vključijo v srednješolsko izobraževanje.

Višje poklicno usposabljanje je namenjeno posameznikom s srednješolsko izobrazbo, vendar se lahko podobno kot pri srednjem poklicnem usposabljanju vanj vključijo tudi posamezniki nad 19. letom starosti, ki opravijo ustrezne sprejemne izpite, četudi nimajo srednješolske izobrazbe.

Vpis v te programe je možen tudi s tehniško izobrazbo na področju tehniške specializacije, na katero se nanaša izbrani program.

Dijaki po uspešnem zaključku teh programov pridobijo naziv višjega tehnika, ki jim omogoča neposredno vključitev v univerzitetno izobraževanje na področju izbranega poklica.

V sekundarnem izobraževanju lahko poučujejo diplomirani umetniki, inženirji in arhitekti ter učitelji z enakovrednimi diplomami, ki morajo opraviti tudi posebno univerzitetno usposabljanje za poučevanje. Določene module in predmete lahko izjemoma poučujejo predmetni učitelji, ki niso nujno diplomirali, a lahko opravljajo te strokovne dejavnosti na delovnem mestu.

Izobraževanje odraslih

Izobraževanju odraslih, ki je zgrajeno na podlagi načela vseživljenjskega učenja, se v zadnjih letih pripisuje čedalje večji pomen. Cilj izobraževanja odraslih je vsem državljanom, starim 18 let ali več, zagotoviti priložnost, da pridobijo, posodobijo, dopolnijo ali razširijo svoje znanje in veščine z namenom osebnega ter poklicnega razvoja.

Izjemoma se lahko v te programe vključijo tudi mladi, starejši od 16 let, ki so v delovnem razmerju, ki jim onemogoča obiskovanje šole med običajnim urnikom, ali imajo status vrhunskega športnika.

Izobraževanje obsega različne dejavnosti usposabljanja, tako formalne kot neformalne, in pouk, usmerjen v specifične oziroma izredne izpite, ki omogočajo pridobitev akademskih ter poklicnih kvalifikacij in vključitev v nadaljnje izobraževanje. Učitelji odraslih morajo imeti kvalifikacije, ki so navadno potrebne za določen predmet, pristojni organi pa jim morajo zagotoviti tudi ustrezno usposabljanje, da svoje delo lahko prilagodijo specifičnim potrebam prebivalstva.

Univerzitetno izobraževanje

Univerzitetno izobraževanje obsega višješolsko in visokošolsko izobraževanje ter ga ureja LOU. Trenutno obstajata dve različni zgradbi na področju univerzitetnega izobraževanja. Upravljanje teh programov ureja LOU 2001, hkrati pa je Zakon o spremembah LOU (2007) uvedel novo zgradbo z namenom prilagoditve španskih univerz evropskemu visokošolskemu prostoru [L3.03] [L3.04].

3. 1. 2. 3. SLOVENIJA

ZAČETNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Predšolska vzgoja:

- namenjena otrokom od 1. leta starosti do vstopa v šolo,
- neobvezna,
- izvajajo jo samostojni javni vrtci, oddelki za predšolsko vzgojo na osnovnih šolah in zasebni vrtci,
- Zakon o vrtcih (UL RS, št. 12/1996).

Osnovnošolsko izobraževanje:

- otroci se vključijo v osnovno šolo pri 6 letih starosti,
- traja 9 let (razdeljeno na 3-letna obdobja),
- obvezno,
- izvajajo ga osnovne šole,
- osnovno znanje, splošna izobrazba,
- Zakon o osnovni šoli (UL RS, št. 12/1996).

Sekundarno izobraževanje¹:

- razdeljeno na *poklicno in strokovno izobraževanje* (srednje tehniško oziroma strokovno izobraževanje (5. stopnja izobrazbe), srednje poklicno izobraževanje (4. stopnja), srednje poklicno-tehniško izobraževanje (5. stopnja) ter nižje poklicno izobraževanje (3. stopnja)) in *splošno izobraževanje* (splošne in tehniške gimnazije (5. stopnja izobrazbe)),
- izvajajo ga srednje poklicne šole, srednje tehniške šole in gimnazije,

¹ Slovenski šolski sistem v številkah, Ministrstvo za šolstvo in šport, 2007

- 98 % prebivalstva med 15. in 19. letom obiskuje sekundarno izobraževanje, čeprav ni obvezno,
- dijaki glede na vrsto srednješolskega izobraževalnega programa na začetku šolskega leta 2006/07:
 - 39,3 % gimnazija, 33,3 % tehniški in drugi strokovni programi, 16,5 % srednji poklicni programi, 7,3 % srednji poklicno-tehniški programi (3 + 2), 1,7 % nižji poklicni programi in 1,8 % poklicni ter maturitetni tečaji,
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (UL RS, št. 79/2006), Zakon o gimnazijah (UL RS, št. 1/2007).

Višješolsko izobraževanje:

- kratko terciarno (višje strokovno) izobraževanje,
- skrajšana oblika visokošolskega izobraževanja,
- usmerjeno v pridobivanje praktičnega znanja in veščin,
- izvajajo ga višje poklicne šole,
- Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (UL RS, št. 86/2004).

Visokošolsko izobraževanje:

- 3 stopnje (bolonjski programi):
 - visokošolski strokovni in univerzitetni študijski programi – 1. stopnja,
 - magistrski študijski programi – 2. stopnja,
 - doktorski študijski programi – 3. stopnja,
- izvajajo ga javne in zasebne univerze, akademije za umetnost ter visoke strokovne šole,
- Zakon o visokem šolstvu (UL RS, št. 67/1993).

Podsistemi:

- izobraževanje oseb s posebnimi potrebami,
- glasbeno in plesno izobraževanje.

NADALJEVALNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE²

Nadaljevalno izobraževanje je v Sloveniji obsežna in raznovrstna oblika izobraževanja ter usposabljanja, ki vključuje formalno strokovno izobraževanje in neformalno izobraževanje ter usposabljanje. Obsega:

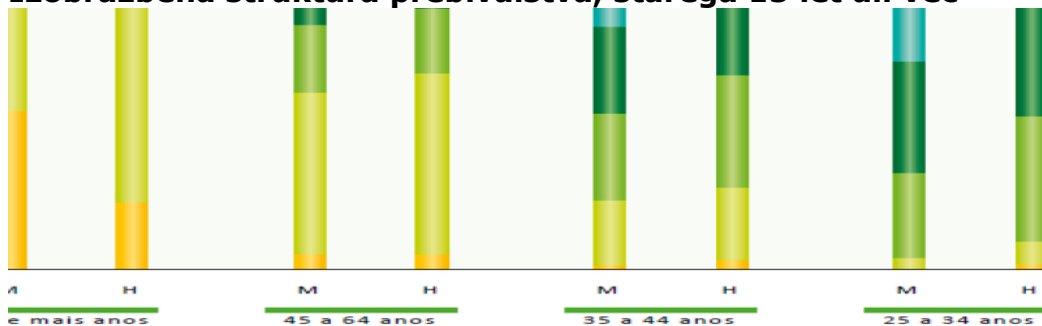
- programe »druge priložnosti«, kot so maturitetni tečaji, poklicni tečaji in mojstrski izpiti,
- certifikatni sistem za ocenjevanje in podeljevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij,
- neformalno izobraževanje in usposabljanje.

3. 1. 3. IZOBRAŽEVANJE V ŠTEVILKAH

² Strukture sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi – Slovenija 2009/10, pripravil Eurydice Slovenija.

3. 1. 3. 1. PORTUGALSKA

Izobrazbena struktura prebivalstva, starega 15 let ali več



Vir – Državni urad za statistiko. Prevodi: Nenhum – brez; 1º e 2º Ciclos – 1. in 2. stopnja; 3º Ciclo – 3. stopnja; Secundário e pós secundário – sekundarna in višješolska izobrazba; Superior – visokošolska izobrazba.

Skupni javni izdatki za izobraževanje kot odstotek BDP – Portugalska

1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
5,43	5,42	5,39	5,33	5,38	5,10	5,21	5,07	5,10	4,89	5,79	

Vir – Eurostat – <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Pričakovano število let formalnega izobraževanja, ki ga posameznik prejme v življenju

Posameznik na Portugalskem v celotnem življenju prejme najmanj 9 let formalnega izobraževanja (minimum). Skupna dolžina formalnega izobraževanja (vključno z visokošolskim izobraževanjem) je 15 let.

Delež prebivalstva med 20. in 24. letom starosti z vsaj nižjo sekundarno izobrazbo, ki ne nadaljuje izobraževanja oziroma usposabljanja

Referenčno obdobje podatkov	Spol	Letno po spolu
Portugalska		
PT		
%		
2009	MŽ	55,5
	M	50
	Ž	61,3
2008	MŽ	54,3
	M	47,1
	Ž	61,9
2007	MŽ	53,4
	M	46,3
	Ž	60,8
2006	MŽ	49,6
	M	40,8
	Ž	58,6
2005	MŽ	49

M	40,8
Ž	57,5

Vir – Državni urad za statistiko
Zadnja posodobitev – julij 2010

Delež prebivalstva, vključenega v vseživljenjsko učenje

Vključenost prebivalstva v vseživljenjsko učenje po spolu glede na letne podatke – Portugalska 2011

MŽ: 11,6 %

M: 11,1 %

Ž: 12,1 %

3. 1. 3. 2. ŠPANIJA

Izobrazbena struktura prebivalstva, starega 15 let ali več

Porazdelitev odraslih po stopnji izobrazbe (2010)

	Primarna izobrazba ali manj	Sekundarna izobrazba, 1. stopnja	Sekundarna izobrazba, 2. stopnja	Visokošolska izobrazba	Ni podatkov
Španija	29,9 %	24,9 %	19,8 %	25,3 %	0,1 %
Drugod v Evropi	11,7 %	19,5 %	39,4 %	29,1 %	0,3 %
Drugod po svetu	31,1 %	20,5 %	30,5 %	17,6 %	0,3 %

Vir: Podatki o izobrazbi v Španiji. 2009–2010 (izdaja 2012). Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport.

Razvoj skupnih javnih izdatkov za izobraževanje v Španiji (2000–2009)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tisoč EUR	27.406.989	29.237.178	31.632.986	34.349.572	37.268.498	39.122.860	42.512.586	46.459.265	50.880.439	53.092.220
% BDP	4,35	4,30	4,34	4,39	4,43	4,30	4,31	4,41	4,68	5,07

Vir: Podatki o izobrazbi v Španiji. 2009–2010 (izdaja 2012). Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport.

Pričakovano število let formalnega izobraževanja, ki ga posameznik prejme v življenju

Pričakovano število let šolanja v izobraževalnem sistemu pri 6 letih

Skupaj		Neuniverzitetno izobraževanje		Univerzitetno izobraževanje	
2004–05	2009–10	2004–05	2009–10	2004–05	2009–10
14,4	14,7	12,7	12,9	1,7	1,8

Vir: Podatki o izobrazbi v Španiji. 2009–2010 (izdaja 2012). Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport.

Delež prebivalstva med 18. in 24. letom starosti z vsaj nižjo sekundarno izobrazbo, ki ne nadaljuje izobraževanja oziroma usposabljanja

Prezgodnje opuščanje šolanja (1): delež prebivalstva med 18. in 24. letom starosti brez srednješolske izobrazbe, ki ne nadaljuje izobraževanja oziroma usposabljanja

SKUPAJ			MOŠKI			ŽENSKE		
2000	2005	2010	2000	2005	2010	2000	2005	2010
29,1	30,8	28,4	35,0	36,6	33,5	23,2	24,9	23,1

OPOMBA: izračunano z metodologijo Eurostat na podlagi letnega povprečja četrletnih podatkov.

(1) Podatke je treba pazljivo obravnavati, saj so zaradi majhnih velikosti vzorcev možne vzorčne napake.

Vir: Podatki o izobrazbi v Španiji. 2009–2010 (izdaja 2012). Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport.

Delež prebivalstva, vključenega v vseživljenjsko učenje

Leta 2011 je bilo v vseživljenjsko učenje v Španiji vključenih 10,8 % odraslih, v primerjavi z 8,9 % v EU.

3. 1. 3. SLOVENIJA

Prebivalstvo staro 15 let ali več po doseženi izobrazbi

6.1 Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po doseženi izobrazbi, po starostnih razredih in spolu, 1. januar 2011
Population aged 15 or over by educational attainment, age and sex, 1 January 2011

	Skupaj Total	Starostne skupine (leta)/Age groups (years)							
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75+	
Skupaj/Total									
Skupaj	1759336	229830	303655	301558	310638	274711	181465	157479	Total
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	77971	2661	1770	3494	9502	13969	17887	28688	No education, incomplete basic
Osnovnošolska	435108	97307	30083	47218	62881	78552	60166	58901	Basic
Nižja poklicna, srednja poklicna	406837	21596	61225	75458	90962	76705	48695	32196	Short-term vocational, vocational upper secondary
Srednja strokovna, srednja splošna	531751	101757	121978	97609	88476	64203	32855	24873	Technical, general upper secondary
Višješolska, visokošolska	307669	6509	88599	77779	58817	41282	21862	12821	Tertiary
Moški/Men									
Skupaj	864861	118880	159456	156204	158320	137825	82106	52070	Total
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	30246	1290	1114	2278	5424	7243	6356	6541	No education, incomplete basic
Osnovnošolska	183159	52711	20431	25401	27668	29367	16287	11294	Basic
Nižja poklicna, srednja poklicna	259650	15553	41327	49236	58535	49036	29914	16049	Short-term vocational, vocational upper secondary
Srednja strokovna, srednja splošna	259711	47183	64444	48413	41153	31396	16787	10335	Technical, general upper secondary
Višješolska, visokošolska	132095	2143	32140	30876	25540	20783	12762	7851	Tertiary
Ženske/Women									
Skupaj	894475	110950	144199	145354	152318	136886	99359	105409	Total
Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	47725	1371	656	1216	4078	6726	11531	22147	No education, incomplete basic
Osnovnošolska	251949	44596	9652	21817	35213	49185	43879	47607	Basic
Nižja poklicna, srednja poklicna	147187	6043	19898	26222	32427	27669	18781	16147	Short-term vocational, vocational upper secondary
Srednja strokovna, srednja splošna	272040	54574	57534	49196	47323	32807	16068	14538	Technical, general upper secondary
Višješolska, visokošolska	175574	4366	56459	46903	33277	20499	9100	4970	Tertiary

Vir: Registrski popis 2011, SURS
Source: Register-based Census 2011, SURS

Skupni javni izdatki za izobraževanje kot odstotek BDP

6.28 Delež javnih izdatkov za formalno izobraževanje v BDP, po ravneh izobraževanja

Share of total public expenditure for formal education in GDP by level of education

%

	Ravni izobraževanja Levels of education				
	skupaj total	predšolsko izobraževanje preschool education	osnovnošolsko izobraževanje basic education	srednješolsko izobraževanje upper-secondary education	terciarno izobraževanje tertiary education
2006	5,67	0,62	2,39	1,42	1,23
2007	5,15	0,46	2,33	1,16	1,21
2008	5,20	0,49	2,35	1,15	1,21
2009	5,66	0,56	2,48	1,25	1,37
2010	5,66	0,58	2,48	1,24	1,36

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Pričakovano število let formalnega izobraževanja, ki ga posameznik prejme v življenju

School expectancy geo/time	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Slovenia	16,7 (i)	16,9 (i)	17,2 (i)	17,4 (i)	17,5 (i)	17,8	17,9	18	18,5	18,4	18,5	18,4

Vir: Eurostat

Delež prebivalstva med 18. in 24. letom starosti z vsaj nižjo sekundarno izobrazbo, ki ne nadaljuje izobraževanja oziroma usposabljanja

Delež prebivalstva med 25. in 64. letom starosti z vsaj srednješolsko izobrazbo, ki ni nadaljeval izobraževanja oziroma usposabljanja, je leta 2006 znašal 5,2 %. Povprečje v EU-25 je bilo 15,1 %.

Delež prebivalstva, vključenega v vseživljenjsko učenje

Life-long learning %													
Total	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU (27 countries)	7,1 (e)	7,1 (e)	7,2	8,5 (b)	9,2	9,6	9,5	9,3	9,4	9,3	9,1	8,9	9
Slovenia	:	7,3	8,4	13,3 (b)	16,2	15,3	15	14,8	13,9	14,6	16,2	15,9	13,8

:-not available e-estimated b-break in time series d-definition differs, see metadata p-provisional u-low reliability

Vir: Eurostat

3. 1. 4. OBLIKE FORMALNE IZOBRAZBE, NEFORMALNE IZOBRAZBE IN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

3. 1. 4. 1. PORTUGALSKA

Vsi profili in programi poklicnega izobraževanja ter usposabljanja, ki so na voljo na Portugalskem, so vpisani v **nacionalni katalog kvalifikacij** (<http://www.en.ANQEP.gov.pt/>).

Nacionalni katalog kvalifikacij upravlja **Nacionalna agencija za kvalifikacije ter poklicno izobraževanje in usposabljanje** (ANQEP), javni organ pod skupnim nadzorom Ministrstva za gospodarstvo in zaposlovanje ter Ministrstva za izobraževanje in znanost. ANQEP je kot osrednja služba, ki posredno sodeluje pri

državni upravi, upravno in finančno samostojna ter pedagoško neodvisna pri izvajanju svojih uradnih dejavnosti.

Nacionalni katalog kvalifikacij je urejen v skladu z evropskim ogrodjem kvalifikacij (Priporočilo 2008/C 111/01/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje) ter nacionalnim ogrodjem kvalifikacij.

Nacionalni katalog kvalifikacij je orodje za strateško upravljanje kvalifikacij nižje stopnje in je sestavni del sistema nacionalnih kvalifikacij (Zakonski odlok št. 396/2007 z dne 31. decembra). Katalog se stalno dopolnjuje ter trenutno obsega 256 poklicnih kvalifikacij z 39 področij izobraževanja in usposabljanja.

Nacionalni katalog kvalifikacij je urejen po področjih izobraževanja ter usposabljanja v skladu z nacionalno klasifikacijo področij izobraževanja in usposabljanja (Odredba ministra št. 256/2005 z dne 16. marca).

Za vsako kvalifikacijo je opredeljeno naslednje:

- poklicni profil,
- referenca usposabljanja,
- okvir za priznavanje, potrjevanje in certificiranje kompetenc (osnovne ter tehniške sestavine).

Namen kataloga je razširjati in lajšati pridobitev dvojnih kvalifikacij za mlade ter odrasle z:

- i) uvedbo modularnega usposabljanja oziroma opredelitvijo programov, organiziranih v enote kratkih usposabljanj (25 in/ali 50 ur) – formalno učenje;
- ii) zagotavljanjem referenčnih okvirjev za **proces priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc – neformalno ter priložnostno učenje.**

Nacionalni sistem priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc omogoča priznavanje, potrjevanje in certificiranje znanja in kompetenc posameznikov, pridobljenih na podlagi izkušenj iz različnih življenjskih okoliščin. Ta sistem ne omogoča le osebnega, družbenega in poklicnega vrednotenja, temveč posameznikom omogoča tudi vključitev v izobraževanje ali usposabljanje. Sistem obsega:

- akademski proces in
- poklicni proces.

Nacionalni sistem priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc – akademski proces

Namen akademskega procesa nacionalnega sistema priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc je nadgraditi stopnjo dosežene izobrazbe odraslih nad 18. letom starosti, ki niso dokončali osnovne ali srednje izobrazbe, v okviru vseživljenjskega učenja. Proces poteka v **centrih novih priložnosti** ob podpori

specializiranih in ustrezno usposobljenih strokovnjakov. Proces obsega dva različna programa za osnovno oziroma srednjo stopnjo:

- referenčni okvir za ključne kompetence v izobraževanju in usposabljanju odraslih (osnovna stopnja);
- referenčni okvir za ključne kompetence v izobraževanju in usposabljanju odraslih (srednja stopnja).

Posamezniki z akademskim procesom pridobijo potrdilo o osnovni (certifikat o kvalifikacijah, ki ustrezajo prvemu, drugemu oziroma tretjemu obdobju osnovnega izobraževanja, in spričevalo o pridobitvi osnovne izobrazbe) ali srednji izobrazbi (certifikat o kvalifikacijah, ki ustrezajo srednji izobrazbi, in spričevalo o pridobitvi srednje izobrazbe).

Certifikat, ki ga izda center novih priložnosti, kot drugi certifikati omogoča vključitev v izobraževanje na višji stopnji oziroma visokošolsko izobraževanje, pri čemer mora odrasli izpolniti vse vpisne pogoje, ki jih predpisuje veljavna zakonodaja.

Nacionalni sistem priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc – poklicni proces

Namen poklicnega procesa nacionalnega sistema priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc je omogočiti pridobitev poklicnih kvalifikacij odraslim nad 18. letom starosti brez kvalifikacij v svojem poklicu v okviru vseživljenjskega učenja. Poklicni proces je namenjen posameznikom, ki so pridobili znanje in poklicne kompetence skozi izkušnje ali na druge načine ter želijo pridobiti certifikat o poklicni kvalifikaciji za določeno področje in/ali se (ponovno) vključiti v določen program usposabljanja.

Proces tako kot akademski proces poteka v centrih novih priložnosti in temelji na referenčnih okvirjih, opredeljenih v nacionalnem katalogu kvalifikacij, ter obsega tri stopnje: prepoznavanje in ugotavljanje posameznikovih poklicnih kompetenc, prepoznavanje manjkajočih kompetenc ter opredelitev dodatnega usposabljanja, ki se ga mora posameznik udeležiti, in priznanje poklicnih kompetenc s podelitvijo certifikata o kvalifikaciji ter, če je mogoče, spričevala.

Posameznikom se ob zaključku poklicnega procesa priznajo pridobljene kompetence s podelitvijo:

- certifikata o kvalifikaciji, ki potrjuje in navaja njihove poklicne kompetence,
- spričevala, ki potrjuje kvalifikacijo 2. ali 3. stopnje, če posameznik pridobi ustrezne poklicne in akademske kvalifikacije.

3. 1. 4. 2. ŠPANIJA

Splošni sistem formalne izobrazbe v Španiji je opisan predhodno. V nadaljevanju so opisane oblike neformalne izobrazbe in vseživljenjskega učenja.

Neformalno usposabljanje

Neformalno usposabljanje je v pristojnosti Ministrstva za zaposlovanje in socialno varnost.

Podsistem poklicnega usposabljanja za zaposlitev

Poklicno usposabljanje za zaposlitev temelji na nacionalnem katalogu poklicnih kvalifikacij ter obsega usposabljanje za pridobitev certifikatov o strokovni usposobljenosti.

Certifikat o strokovni usposobljenosti uradno potrjuje posameznikovo usposobljenost za opravljanje poklicnih dejavnosti.

Vsak certifikat o strokovni usposobljenosti potrjuje, da je posameznik pridobil poklicno kvalifikacijo iz nacionalnega kataloga poklicnih kvalifikacij.

Podsistem poklicnega usposabljanja za zaposlitev obsega:

- usposabljanje za potrebe delodajalcev:
 - dejavnosti usposabljanja v podjetjih;
 - individualno usposabljanje zaposlenih;
- usposabljanje za potrebe delojemalcev.

Usposabljanje za potrebe delodajalcev

Usposabljanje za potrebe delodajalcev se izvaja z namenom zadovoljitve specifičnih potreb podjetij in zaposlenih ter obsega dejavnosti usposabljanja v podjetjih in individualno usposabljanje zaposlenih.

Dejavnosti usposabljanja v podjetjih: usposabljanje, ki se izvaja z dejavnostmi usposabljanja v prostorih podjetja.

Individualno usposabljanje zaposlenih: podjetje da zaposlenemu dovoljenje, da opravi uradno priznan program usposabljanja.

Usposabljanje za potrebe delojemalcev

Usposabljanje za potrebe delojemalcev je usposabljanje za zaposlene in nezaposlene posameznike, ki je prilagojeno potrebam trga dela, potrebam podjetij glede produktivnosti in konkurenčnosti ter željam delavcev glede osebnega in poklicnega razvoja. Cilj usposabljanja je delavcem omogočiti strokovno opravljanje različnih poklicev in lažje iskanje zaposlitve.

Poudarek je na modularnem usposabljanju, ki podpira delno kumulativno priznavanje usposabljanja, zmanjšuje tveganje opustitve usposabljanja in delavcem omogoča opravljanje usposabljanja ne glede na njihovo zaposlenost oziroma delovno situacijo.

Načrtovanje in upravljanje programov usposabljanja

Na državni ravni obsega:

- programe usposabljanja, namenjene predvsem zaposlenim delavcem in ki se financirajo z javnimi sredstvi ter jih organizira zavod za zaposlovanje;
- druge programe, manj pomembne za sektor.

Poleg usposabljanja na državni ravni se zagotavlja tudi poklicno usposabljanje za zaposlitev na regionalni ravni, ki obsega:

- programe usposabljanja, namenjene predvsem zaposlenim delavcem in ki se financirajo z javnimi sredstvi ter jih organizira pristojni organ avtonomne regije;
- dejavnosti usposabljanja, namenjene predvsem nezaposlenim delavcem.

3. 1. 4. 3. SLOVENIJA

Če izobraževanje razdelimo na formalno in neformalno, lahko opazimo določene značilnosti obeh oblik izobraževanja. S **formalnim izobraževanjem** lahko posameznik pridobi javno priznano izobrazbo, poklicno kvalifikacijo ali javnoveljavno listino oziroma certifikat. Pri **neformalnem izobraževanju** gre predvsem za pridobivanje novega znanja in posodabljanje ter poglobljanje znanja. Pridobljenega znanja ne potrjuje javnoveljavna listina.

Formalno izobraževanje³: poteka v ustanovah za izobraževanje in usposabljanje, za katere velja zakonodaja, ki ureja izobraževanje. Pri izvajanju dejavnosti, ki jim ga omogočajo različni pravni predpisi, morajo upoštevati zakonske zahteve. Formalno izobraževanje in usposabljanje vodita k pridobitvi javnoveljavnega spričevala, diplome, kvalifikacije ali certifikata. Formalna izobrazba v Sloveniji obsega začetno izobraževanje in usposabljanje, ki se izvaja v različnih šolah ter ustanovah z dovoljenjem javnih organov (ministrstva ali vlade) za opravljanje teh dejavnosti, in nadaljevalno izobraževanje ter usposabljanje, ki obsega programe »drugih priložnosti«, kot so maturitetni tečaj, poklicni tečaji, mojstrski izpiti, poslovodski izpiti in certifikatni sistem za ocenjevanje ter podeljevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Za vse zgoraj omenjene oblike formalne izobrazbe je strokovno ter tehnično pristojno Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Neformalno izobraževanje⁴: neformalno izobraževanje in usposabljanje obsega različne oblike izobraževanja, ki ne vodijo v pridobitev višje stopnje izobrazbe. Programe lahko organizira in nadzira vlada, lahko pa jih sestavijo tudi izobraževalne ustanove. S tovrstnimi dejavnostmi posameznik pridobi neformalno znanje, ki je zelo pomembno za izboljšanje zaposljivosti,

³ Opredelitev formalnega in neformalnega izobraževanja je podana tudi v delu dr. Janka Muršaka, *Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja*, Center RS za poklicno izobraževanje, 2012:

- **Formalno izobraževanje**: izraz označuje procese učenja, ki vodijo k pridobitvi formalne, javnoveljavne izobrazbe – to pomeni, da se spremeni posameznikov izobrazbeni ali kvalifikacijski status – in ki dajejo javnoveljavno diplomu, spričevalo ali certifikat. Praviloma poteka v organiziranem in strukturiranem okolju (v šoli oz. centru za izobraževanje ali na delovnem mestu) in je izrecno pojmovano kot izobraževanje (glede na cilje, čas ali vire). Formalno izobraževanje je z učenčevega vidika načrtno in vodi k vrednotenju in formalnemu potrjevanju izkazanih rezultatov učenja. Meja med formalnim in neformalnim izobraževanjem je izjemno prožna; tako bi bilo npr. lahko tudi samoizobraževanje del formalnega izobraževanja, če bi posameznik v tem procesu sledil predpisanemu izobraževalnemu programu in opravljal izpite, s katerimi bi dokazoval, da obvlada predpisano znanje in spretnosti, ter si pridobil formalno izobrazbo. Prav tako je mogoče šteti med formalno izobraževanje tudi izobraževanje na daljavo, ki poteka v skladu s sprejetimi izobraževalnimi programi.

⁴ Opredelitev formalnega in neformalnega izobraževanja je podana tudi v delu dr. Janka Muršaka, *Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja*, Center RS za poklicno izobraževanje, 2012:

- **Neformalno izobraževanje**: izraz označuje izobraževanje, ki je z vidika učenca načrtno. Rezultati neformalnega izobraževanja se lahko ovrednotijo in vodijo v potrjevanje (certifikacijo). Neformalno izobraževanje včasih označujemo tudi kot polstrukturirano učenje. V nasprotju s formalnim izobraževanjem ne vodi do javnoveljavne (formalne) izobrazbe. Lahko je tudi izobraževanje, kjer vlogi učitelja in učenca nista jasno razmejeni oz. kjer se učenec uči sam. Neformalno izobraževanje ni nujno institucionalizirano, predvsem pa v nasprotju s formalnim ne daje spričevala ali diplome.

prilagodljivosti delu in medosebnih spretnosti ter osebno napredovanje. Zelo pomemben vidik neformalnega izobraževanja je tudi vseživljenjsko učenje, zato je Slovenija sprejela tudi strateške podlage na tem področju.

NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKACIJE⁵

- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (UL RS, št. 81/2000),
- sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij omogoča ocenjevanje in priznavanje znanja ter veščin, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem.

Nacionalna poklicna kvalifikacija je formalno priznana delovna, poklicna oz. strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica ali posameznih sklopov nalog v okviru poklica na določeni ravni zahtevnosti in je določena na nacionalni ravni.

Sistem NPK predstavlja dodatno možnost poleg klasičnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Certifikati o poklicnih kvalifikacijah se izdajajo na podlagi poklicnih standardov, ki jih izdajo organizacije delodajalcev, šole, zbornice, ministrstva in sindikati ter jih po obravnavi Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje potrdi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Postopke izdaje certifikatov o poklicnih kvalifikacijah opravljajo registrirani izvajalci, kot so centri za poklicno izobraževanje, šole, organizacije za izobraževanje odraslih in zbornice.

Nacionalna poklicna kvalifikacija je javnoveljavna kvalifikacija, potrebna za opravljanje določenih nalog v okviru poklica, in zato temelji na ustreznem poklicnem standardu. Poklicni standardi so tudi osnova za oblikovanje programov formalnega poklicnega izobraževanja, ki jih izvajajo poklicne šole. Program formalnega poklicnega izobraževanja obsega več modulov, zasnovanih na podlagi določenih poklicnih standardov. Različni poklicni standardi skupaj sestavljajo en program formalnega poklicnega izobraževanja. Posamezniki, ki ne zaključijo formalnega programa v celoti, lahko dokažejo, da so pridobili kompetence, ki ustrezajo določenemu modulu programa, zunaj rednega šolskega sistema. Dokazati morajo, da so sposobni opravljati določen poklic. Za vsako kvalifikacijo so opredeljeni učni rezultati na podlagi poklicnih standardov, ne glede na to, ali se kompetence pridobijo z zaključkom celotnega programa poklicnega izobraževanja, zaključkom dela programa (enega modula) ali delovnimi izkušnjami. V slednjem primeru se uporabi certifikatni sistem. Kandidati lahko dokažejo svojo usposobljenost pred ustrezno komisijo. Vsebinski elementi so isti kot pri programih formalnega poklicnega izobraževanja.

⁵ Viri: Strukture sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi – Slovenija, 2009/10, Eurydice Slovenija; <http://www.npk.si>; <http://www.cpi.si>; dr. Janko Muršak, Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja, CPI 2012.

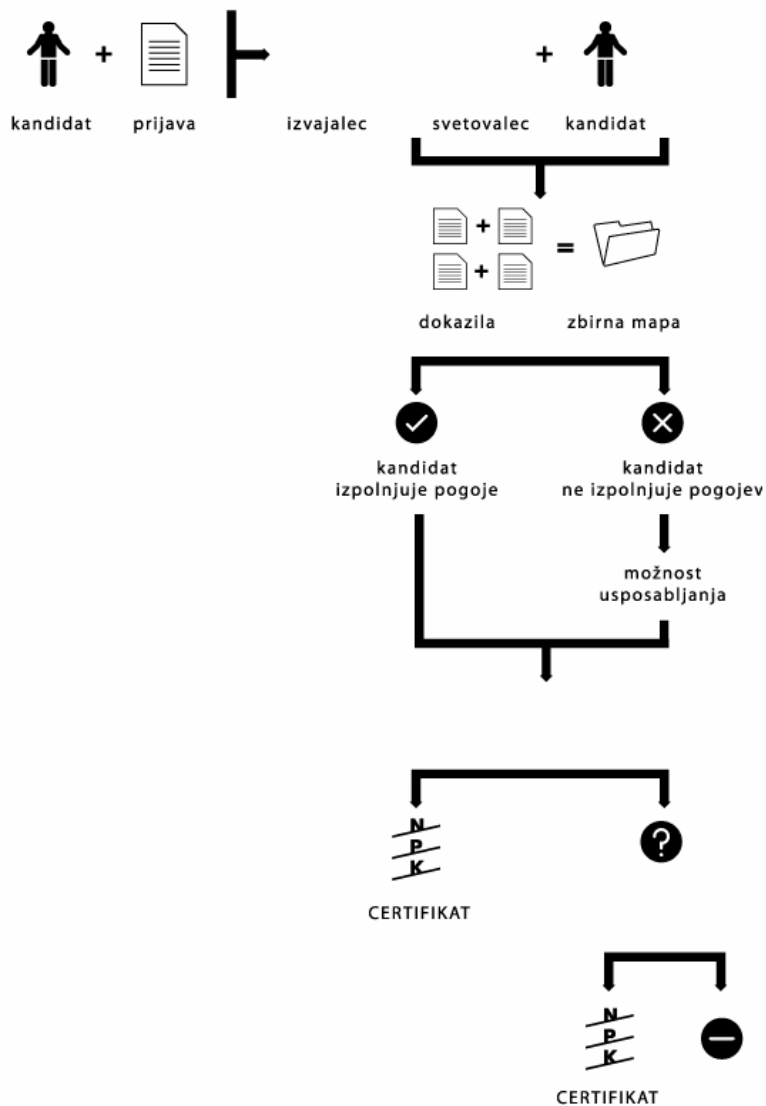
V nekaterih primerih, zlasti na nižjih stopnjah težavnosti in zahtevnosti, se razvijejo nove kvalifikacije, ki ne temeljijo na obstoječih programih poklicnega izobraževanja. Te kvalifikacije se navadno oblikujejo glede na trenutne potrebe trga dela. Vsebine, metode in načini ocenjevanja znanja ter sposobnosti so objavljeni v katalogih.

Mreža ustanov in organov, registriranih pri Državnem izpitnem centru, posameznikom omogoča formalno ugotovitev in priznanje pridobljenega znanja ter sposobnosti. Prijave kandidatov obravnava pristojna komisija, ki preuči predložene dokumente in druga dokazila oziroma kandidatovo zbirno mapo ter ugotovi, ali kandidat izpolnjuje vse pogoje, opredeljene v katalogu za določene poklicne kompetence. Če kandidat izpolnjuje predpisane pogoje, komisija prizna njegovo poklicno kvalifikacijo in mu podeli certifikat. Če kandidat ne izpolnjuje pogojev, opredeljenih v katalogu, se preverijo njegovo znanje, sposobnosti in kompetence. Kandidat ima v tem postopku priložnost izkazati znanje, ki ni razvidno iz njegovih dokumentov. Če kandidat uspešno prestane preverjanje znanja, prejme certifikat.

Nacionalne poklicne kvalifikacije lahko pridobijo odrasli, ki:

- so skozi življenje pridobili različne poklicne kompetence, ki še niso bile priznane in ovrednotene;
- so dopolnili 18 let, ali so izjemoma mlajši od 18 let, in jim je potekel status vajenca ali dijaka ter imajo ustrezne delovne izkušnje;
- želijo napredovati na poklicni poti, ne da bi za to morali pridobiti tudi višjo raven poklicne izobrazbe oziroma končati formalni izobraževalni program.

OPIS POSTOPKA PRIDOBITVE NPK



Vir: Center RS za poklicno izobraževanje, spletna stran: <http://www.npk.si/index.php?subpageid=36>.

Center RS za poklicno izobraževanje (CPI)⁶ je osrednja institucija v sistemu NPK, ki je odgovorna za pripravo strokovnih podlag na državni ravni (v sodelovanju s socialnimi partnerji) ter vodenje postopkov priprave katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za nacionalne poklicne kvalifikacije, ki so podlaga za postopke preverjanja ter potrjevanja neformalnega znanja, spretnosti in kompetenc.

3. 1. 5. IZVAJALCI PROGRAMOV FORMALNE IZOBRAZBE, NEFORMALNE IZOBRAZBE IN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

3. 1. 5. 1. PORTUGALSKA

⁶ Spletno mesto: <http://www.cpi.si/>.

IZVAJALCI PROGRAMOV ZAČETNEGA POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

- Izobraževalne ustanove v javni, zasebni in sodelovalni mreži;
- izobraževalne ustanove za poučevanje umetnosti;
- javne in zasebne poklicne šole;
- tehniške šole;
- centri za poklicno usposabljanje in rehabilitacijo;
- akreditirani izvajalci usposabljanja;
- javne, zasebne in sodelovalne ustanove za visokošolsko izobraževanje.

IZVAJALCI PROGRAMOV NADALJEVALNEGA POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

Naslednje organizacije izvajajo izobraževanje in usposabljanje odraslih:

- poklicne šole in druge organizacije, ki izvajajo usposabljanje pripravnikov ter štipendistov;
- poslovne, strokovne in delovne organizacije;
- neprofitne organizacije, katerih družbeno poslanstvo obsega dejavnosti usposabljanja;
- podjetja in poslovne organizacije, ki izvajajo dejavnosti usposabljanja za trg dela v akreditiranih centrih za usposabljanje;
- javne in zasebne organizacije, ki sodelujejo pri vzpostavitvi centrov novih priložnosti na medobčinski ravni;
- ustrezno akreditirane javne in zasebne organizacije, ki izvajajo programe EFA;
- skupni centri za poklicno usposabljanje in rehabilitacijo;
- akreditirani izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

3. 1. 5. 2. ŠPANIJA

V Španiji obstajajo javne in zasebne izobraževalne ustanove. Javne izobraževalne ustanove so v lasti javnih organov in se financirajo z javnimi sredstvi. Navadno pripadajo določeni avtonomni regiji, v nekaterih primerih pa so pod nadzorom državne ali lokalne vlade. Zasebne šole so v lasti zasebnih fizičnih in pravnih oseb. Obstajajo tudi zasebni centri, ki prejemajo javna sredstva. Javna storitev izobraževanja se izvaja v javnih ustanovah in subvencioniranih zasebnih ustanovah. Starši imajo pravico izbirati med obema vrstama glede na svoje vrednote ali interese.

Mreža javnih izobraževalnih ustanov, tj. javnih izobraževalnih ustanov in zasebnih šol, ki prejemajo javna sredstva, je večja od mreže zasebnih ustanov. Javne šole predstavljajo 70,97 %, subvencionirane zasebne šole 17,69 % in zasebne šole 11,34 % vseh šol.

Izobraževalne ustanove so razvrščene glede na vrsto izobraževanja, ki ga izvajajo. Ustanove, ki izvajajo neuniverzitetno splošno izobraževanje, so:

- virtci, namenjeni predšolskim otrokom, bodisi za celotno predšolsko obdobje bodisi le za prvo obdobje;
- osnovne šole, namenjene osnovnošolskim učencem;

- predšolske in osnovnošolske izobraževalne ustanove, namenjene predšolskim otrokom (v drugem obdobju) ter osnovnošolskim učencem;
- sekundarne izobraževalne ustanove, namenjene dijakom v sekundarnem izobraževanju. Te ustanove izvajajo nižje in višje sekundarno izobraževanje ter poklicno usposabljanje.

Izobraževanje učencev s posebnimi potrebami se načeloma izvaja v rednih šolah, ki imajo sredstva, potrebna za ustrezno vključitev teh učencev. Če izobraževalnih potreb učencev ni mogoče zadovoljiti v okviru rednih šol, se izobražujejo v zavodih za posebno izobraževanje.

Izobraževanje odraslih se izvaja v posebnih šolah za izobraževanje odraslih ali oddelkih za izobraževanje odraslih v običajnih šolah.

Umetnostno izobraževanje se izvaja v posebnih ustanovah za tovrstno izobraževanje, kot so konservatoriji za glasbo in ples, umetniške šole ter akademije, fakultete za restavriranje in konserviranje kulturne dediščine ter fakultete za oblikovanje.

Uradne jezikovne šole so ustanove, ki izvajajo nadaljevalne in izpopolnjevalne programe učenja tujih jezikov. Takšne šole obstajajo v vseh avtonomnih regijah.

Športno izobraževanje se izvaja v javnih in zasebnih ustanovah, ki imajo dovoljenje pristojnega izobraževalnega organa, bodisi v okviru ustanov za poklicno usposabljanje bodisi v okviru ustanov, ki jih je odobrila ena od športnih zvez.

Univerzitetno izobraževanje je trenutno v postopku preureditve zaradi bolonjskega procesa in se izvaja na univerzah, ki obsegajo šole, fakultete, oddelke in univerzitetne raziskovalne ustanove.

3. 1. 5. 3. SLOVENIJA

V Sloveniji formalno izobraževanje izvajajo javni vrtci, oddelki za predšolsko vzgojo na osnovnih šolah, zasebni vrtci, osnovne šole, srednje poklicne šole, srednje tehniške šole, gimnazije, višje poklicne šole, javne in zasebne univerze, fakultete, akademije za umetnost ter visoke poklicne šole.

Dejavnosti NPK se izvajajo v okviru mreže ustanov in organov, registriranih pri Državnem izpitnem centru, ter Centra RS za poklicno izobraževanje (CPI).

Neformalno izobraževanje izvajajo:

- ustanove za izobraževanje odraslih (ljudske univerze, podjetniški izobraževalni centri itd.);
- šole in visokošolske ustanove, ki izvajajo dopolnilne izobraževalne programe, osvežitvene tečaje itd.;

- zasebne šole, specializirane za usposabljanje na določenem področju, ki delujejo na tržni osnovi (šole tujih jezikov itd.);
- druge ustanove in organizacije, katerih glavna dejavnost nista izobraževanje in usposabljanje.

3. 2. SISTEM IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

3. 2. 1. NACIONALNI SISTEMI IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

3. 2. 1. 1. ZAKONODAJA, KI UREJA IN DOLOČA SISTEM IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

3. 2. 1. 1. 1. PORTUGALSKA

Enako, kot je opisano v poglavju o splošnem nacionalnem sistemu izobraževanja in usposabljanja.

3. 2. 1. 1. 2. ŠPANIJA

Enako, kot je opisano v poglavju o splošnem nacionalnem sistemu izobraževanja in usposabljanja.

3. 2. 1. 1. 3. SLOVENIJA

Enako, kot je opisano v poglavju o splošnem nacionalnem sistemu izobraževanja in usposabljanja ter v aktih, ki urejajo delovanje gospodarskih zbornic:

- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/2006),
- Zakon o gospodarskih zbornicah (Uradni list RS, št. 60/2006 s spremembami),

Zakon o poklicnem izobraževanju:

- Ta zakon ureja izobraževanje za nižjo in srednjo poklicno ter tehnično srednješolsko raven izobrazbe.
- Cilji poklicnega izobraževanja, kot so opredeljeni v 2. členu, so:
 - na mednarodno primerljivi ravni posreduje znanje, spretnosti in poklicne zmožnosti, ki so potrebne za opravljanje poklica in za nadaljnje izobraževanje,
 - spodbuja vseživljenjsko učenje,
 - izobražuje za trajnostni razvoj,
 - razvija samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje,
 - razvija sposobnost za razumevanje in sporočanje v slovenskem jeziku na območjih, ki so opredeljena kot narodno mešana, pa tudi v italijanskem oziroma v madžarskem jeziku,
 - spodbuja zavest o integriteti posameznika,

- razvija zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti in védenja o zgodovini Slovenije in njeni kulturi,
 - vzgaja za odgovorno varovanje svobode, za strpno in miroljubno sožitje ter spoštovanje soljudi,
 - razvija in ohranja lastne kulturne tradicije in seznanja z drugimi kulturami in civilizacijami,
 - omogoča vključevanje v evropsko delitev dela,
 - razvija pripravljenost za vzpostavljane svobodne demokratične in socialno pravične države,
 - vzbuja zavest odgovornosti za naravno okolje in lastno zdravje,
 - razvija zavest o pravicah in odgovornostih človeka in državljana,
 - razvija nadarjenosti in usposabljanje za doživljanje umetniških del in za umetniško izražanje.
- Vloga socialnih partnerjev.

Zakon o gospodarskih zbornicah:

- Zakon o gospodarskih zbornicah je pravna podlaga za ustanovitev in delovanje Trgovinske zbornice Slovenije.
- Ta zakon ureja status gospodarskih zbornic in postopek ustanovitve, delovanja, spreminjanja in ukinitve gospodarskih zbornic. Trgovinska zbornica Slovenije ima skladno s tem zakonom status gospodarske reprezentativne zbornice.
- Trgovinska zbornica Slovenije je skladno z zakonom neodvisno, prostovoljno, interesno in neprofitno združenje pravnih oseb in samostojnih podjetnikov, ki izvajajo trgovinske in s tem povezane dejavnosti na trgu.
- Cilji in naloge zbornice (6. člen) med drugim vključujejo: zbornica načrtuje poklicno in strokovno izobraževanje, sodeluje pri praktičnem usposabljanju in izvaja izpite v skladu z zakonom.
- Po zakonu se lahko zbornici odobri javno pooblastilo.

3. 2. 2. DELOVNA MESTA IN POKLICNI STANDARDI V TRGOVINSKI DEJAVNOSTI

3. 2. 2. 1. PORTUGALSKA

Delovna mesta in poklicni standardi v trgovinski dejavnosti na Portugalskem so opisani v dveh različnih dokumentih:

- portugalski nacionalni klasifikaciji poklicev;
- nacionalnem katalogu kvalifikacij.

Portugalska nacionalna klasifikacija poklicev

Portugalska nacionalna klasifikacija poklicev temelji na mednarodni klasifikaciji poklicev CITP (Classification Internationale Type des Professions – Bureau International du Travail), ki jo je sprejela Mednarodna organizacija dela.

Nacionalna klasifikacija poklicev vsebuje okoli 1700 poklicev in je bila narejena z dvema glavnima namenoma:

- najprej, da spodbudi mednarodno komunikacijo, s tem ko statističnim uradom iz različnih držav omogoči, da svoje nacionalne številke postavijo v mednarodni

kontekst, in da predstavi mednarodne primerljive podatke o poklicih kot pripomoček za raziskovanje, sprejemanje političnih odločitev in oblikovanje konkretnih ukrepov za težave, kot so mednarodna migracija in iskanje zaposlitve;

- na državni ravni je nacionalna klasifikacija poklicev pomemben pripomoček za vodenje statistike glede delovne sile in popis prebivalstva ter je vedno bolj uporabna za strokovnjake in organizacije, ki se ukvarjajo z usposabljanjem, poklicnim usmerjanjem in informacijami, zaposlovanjem in delovno zakonodajo.

Za združitev in opredelitev poklicev v sklopu nacionalne klasifikacije poklicev sta bila uporabljena dva temeljna koncepta:

- koncept narave dela;
- koncept znanja in spretnosti.

Prvi koncept je neposredno povezan z nalogami, ki jih navadno izvaja delavec, in ustreznimi zahtevami: poklici so opredeljeni na splošno, da bi zajeli več delovnih mest s podobnimi nalogami in zahtevami.

Drugi koncept znanja in spretnosti je opredeljen kot sposobnost opravljanja nalog, ki jih zahteva dano delovno mesto. Za namene nacionalne klasifikacije poklicev sta za to opredelitev bila uporabljena dva parametra:

- a) Stopnja znanja in spretnosti – določata jo kompleksnost in raznovrstnost zahtevanih nalog.
- b) Vrsta znanja in spretnosti – povezana s širino potrebnega znanja, uporabljenim orodjem in opremo, obdelovanimi materiali in naravo proizvedenega blaga ter opravljenih storitev.

Osrednja koncepta, uporabljena za nacionalno klasifikacijo poklicev, sta privedla do piramidne in hierarhične strukture 9 glavnih skupin (ki so nadalje razdeljene v glavne podskupine, podskupine in osnovne skupine):

- 1 – Višji javni uslužbenci, direktorji in izvršilni delavci v industriji.
- 2 – Strokovnjaki in znanstveniki.
- 3 – Srednji vodstveni delavci in tehniki.
- 4 – Administrativni in povezani delavci.
- 5 – Delavci v storitveni dejavnosti in prodaji.
- 6 – Kmeti in kvalificirani delavci v kmetijstvu in ribištvu.
- 7 – Kvalificirani delavci, obrtniki in podobno.
- 8 – Upravljavci strojev in monterji.
- 9 – Nekvalificirani delavci.

Delovna mesta in poklicni standardi v trgovinski dejavnosti na Portugalskem so v sklopu tega dokumenta opisani v 2., 4. in 5. glavni skupini poklicev. Nižji prodajalec je vključen v 5. glavno skupino – Delavci v storitveni dejavnosti in prodaji.

Nacionalni katalog kvalifikacij – <http://www.catalogo.anqep.gov.pt>.

Nacionalni katalog kvalifikacij zajema 7 različnih poklicnih standardov za trgovinsko dejavnost na Portugalskem:

- nižji prodajalec;

- skladiščnik;
- višji prodajalec;
- komisionar;
- trgovski potnik;
- prodajalec specialist;
- aranžerski tehnik.

Nacionalni katalog kvalifikacij je bil opredeljen v okviru **Nacionalnega sistema kvalifikacij** (Sklep ministrskega sveta št. 173/2007 in Uredba št. 396/2007), katerega namen je prestrukturirati poklicno usposabljanje, ki je vključeno v sistem izobraževanja in trg dela, ter ju povezati s skupnimi cilji in pripomočki iz prenovljenega okvira.

Nacionalni sistem kvalifikacij usklajujejo člani vlade, ki so odgovorni za nacionalna področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ter ga tvorijo 3 različna telesa:

- Nacionalni svet za poklicno usposabljanje, ki ima tridelno sestavo in je odgovoren za potrjevanje in priznavanje profilov in referenčnega gradiva;
- Panožni sveti za kvalifikacije, ki so odgovorni za ugotavljanje aktualnih potreb v sklopu Nacionalnega kataloga kvalifikacij (vključitev novih kvalifikacij in prestrukturiranje referenčnega gradiva) in za vnos podatkov za njegovo prestrukturiranje;
- Državna agencija za kvalifikacije in poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki je odgovorna za podrobno določitev kompetenc in referenčnega gradiva za usposabljanje, ki ga je treba vključiti v nacionalni katalog kvalifikacij.

Delovna mesta v trgovinski dejavnosti na Portugalskem urejajo trije različni dokumenti:

- nacionalni katalog kvalifikacij;
- portugalska nacionalna klasifikacija poklicev;
- kolektivne pogodbe za trgovinsko dejavnost, veljavne na Portugalskem.

3. 2. 2. 2. ŠPANIJA

Standardna delovna mesta in njihova vsebina se razlikujejo glede na vrsto usposabljanja. Kot pri splošnem sistemu izobraževanja je lahko usposabljanje v trgovinski dejavnosti:

- formalno; v tem primeru pod okriljem Ministrstva za izobraževanje, kulturo in šport;
- neformalno; pod okriljem Ministrstva za zaposlovanje in socialno varnost.

Spodaj je opis delovnih mest in njihovih poklicnih kvalifikacij za obe vrsti usposabljanja, formalno in neformalno.

Formalno usposabljanje

POKLICNA SKUPINA: TRGOVINA IN TRŽENJE

POKLICNA KVALIFIKACIJA – PREDPISI

Spodaj so navedeni predpisi različnih panog poklicnih kvalifikacij:

1.- POMOŽNE DEJAVNOSTI V PRODAJALNI (1. STOPNJA)

BOE (Uradni list) št. 300 z dne 14. decembra 2011. Stran 134992 (kraljeva uredba 1522/2011 z dne 31. oktobra)

2.- POMOŽNE TRGOVINSKE DEJAVNOSTI (1. STOPNJA)

BOE št. 312 z dne 28. decembra 2011. Stran 143231 (kraljeva uredba 1694/2011 z dne 18. novembra)

3.- PRODAJNE DEJAVNOSTI IN NJENE POSEBNOSTI (2. STOPNJA)

BOE št. 223 z dne 15. septembra 2008. Stran 37533 (kraljeva uredba 1377/2008 z dne 1. avgusta)

4.- DEJAVNOSTI VODENJA MAJHNE PRODAJALNE (2. STOPNJA)

BOE št. 165 z dne 12. julija 2011. Stran 77320 (kraljeva uredba 889/2011 z dne 24. junija)

5.- STORITVE ZA STRANKE (3. STOPNJA)

BOE št. 300 z dne 14. decembra 2011. Stran 135129 (kraljeva uredba 1522/2011 z dne 31. oktobra)

6.- VODENJE PRODAJE V TRGOVINI (3. STOPNJA)

BOE št. 312 z dne 28. decembra 2011. Stran 143303 (kraljeva uredba 1694/2011 z dne 18. novembra)

7.- VODENJE TRŽENJA IN KOMUNIKACIJE (3. STOPNJA)

BOE št. 276 z dne 16. novembra 2011. Stran 118278 (kraljeva uredba 1550/2011 z dne 31. oktobra)

8.- VODENJE IN NADZOR DOBAVE (3. STOPNJA)

BOE št. 300 z dne 14. decembra 2011. Stran 135023 (kraljeva uredba 1522/2011 z dne 31. oktobra)

9.- IZVAJANJE IN SPODBUJANJE TRGOVINSKIH PODROČIJ (3. STOPNJA)

BOE št. 223 z dne 15. septembra 2008. Stran 37556 (kraljeva uredba 1377/2008 z dne 1. avgusta)

10.- ORGANIZACIJA PREVOZA IN DOBAVE (3. STOPNJA)

BOE št. 136 z dne 8. junija 2011. Stran 55845 (kraljeva uredba 642/2011 z dne 9. maja)

11. - ORGANIZACIJA IN VODENJE PRODAJALNE (3. STOPNJA)

BOE št. 136 z dne 8. junija 2011. Stran 55809 (kraljeva uredba 642/2011 z dne 9. maja)

Poklicne kvalifikacije ureja splošna zakonodaja (kraljeva uredba 375/1999) nacionalnega zavoda za kvalifikacije (INCUAL), ki je odgovoren za oblikovanje in vzdrževanje nacionalnega kataloga poklicnih kvalifikacij.

Posamezne kategorije urejajo posamezne kolektivne pogodbe.

3. 2. 2. 3. SLOVENIJA

Delovna mesta v trgovinski dejavnosti

Veljavna **Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine v Sloveniji** (Uradni list RS, št. 24/14) konkretnih delovnih mest ne omenja. Dela so razvrščena v tarifne razrede glede na zahtevnost:

I. tarifni razred (enostavna dela):

Pomožna in enostavna dela, za katera se praviloma ne zahteva posebnih znanj.

II. tarifni razred (manj zahtevna dela):

Manj zahtevna dela, za katera se praviloma pričakuje znanje, pridobljeno z osnovno šolo in krajšim eno- ali večmesečnim usposabljanjem ali ustrezno znanje s pridobljenimi izkušnjami za opravljanje dela.

III. tarifni razred (srednje zahtevna dela):

Srednje zahtevna dela, za katera se praviloma pričakuje znanje, pridobljeno z dvema letoma javno priznanega poklicnega ali strokovnega izobraževanja, ali ustrezno znanje s pridobljenimi izkušnjami za opravljanje dela.

IV. tarifni razred (zahtevna dela):

Dela, ki jih delavci opravljajo samostojno in za katera se praviloma pričakuje znanje, pridobljeno s tremi leti javno priznanega poklicnega ali strokovnega izobraževanja, ali ustrezno znanje s pridobljenimi izkušnjami za opravljanje dela.

V. tarifni razred (bolj zahtevna dela):

Dela, ki jih delavci opravljajo samostojno, organizirajo in izvajajo proces dela organizacijskih enot ali dajejo navodila za delo in za katera se praviloma pričakuje znanje, pridobljeno s štirimi ali petimi leti javno priznanega poklicnega ali strokovnega izobraževanja, in mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit ali ustrezno znanje s pridobljenimi izkušnjami za opravljanje dela.

VI. tarifni razred (zelo zahtevna dela):

Dela, ki jih delavci opravljajo popolnoma samostojno, organizirajo in izvajajo proces dela organizacijskih enot, imajo pooblastilo za samostojno odločanje in za katera se praviloma pričakuje znanje, pridobljeno z najmanj višjo strokovno izobrazbo/prva bolonjska stopnja, ali ustrezno znanje s pridobljenimi izkušnjami za opravljanje dela.

VII. tarifni razred (visoko zahtevna dela):

Dela, ki odločilno vplivajo na poslovanje podjetja in za katera se praviloma pričakuje znanje, pridobljeno z visoko strokovno izobrazbo/druga bolonjska stopnja ali več, ali ustrezno znanje s pridobljenimi izkušnjami za opravljanje dela.

Razvrstitev zahtevnosti del v tarifne razrede se uporablja pri razvrščanju delovnih mest in/ali vrste del z **aktom o sistematizaciji, ki ga sprejme delodajalec**.

Zakon o trgovini (UL RS, št. 24/2008) določa pogoje za izvajanje trgovinske dejavnosti in nadzor nad izvrševanjem zakona. Zakon o trgovini določa, da morajo biti za opravljanje trgovinske dejavnosti izpolnjeni minimalni tehnični in drugi pogoji, ki se nanašajo na:

- prostor, opremo in naprave v prodajalni,
- zunanost prodajalne,
- način, opremo in naprave za prodajo blaga zunaj prodajaln,
- način, opremo in naprave na posebej urejenem prostoru v trgovini na debelo,
- **minimalno stopnjo izobrazbe za tipična delovna mesta oziroma dela v trgovini.**

Zakon o trgovini predstavlja pravno podlago za sprejem Pravilnika o minimalni stopnji izobrazbe za opravljanje trgovinske dejavnosti s strani ministrstva.

Pravilnik o minimalni stopnji izobrazbe za opravljanje trgovinske dejavnosti (Uradni list RS, št. 4/2010) določa minimalno stopnjo izobrazbe za značilna delovna mesta v trgovinski dejavnosti. Pravilnik je leta 2010 sprejelo Ministrstvo za gospodarstvo na podlagi novega Zakona o trgovini.

Tipični delovni mesti v trgovini sta **prodajalec in trgovski poslovodja**. Skladno s pravilnikom je **prodajalec** oseba, ki neposredno prodaja blago v trgovini ali svetuje kupcem o lastnostih blaga ali sprejema plačila kupcev. Prodajalec mora imeti končano najmanj srednjo poklicno izobrazbo (IV. raven zahtevnosti).

Trgovski poslovodja je oseba, ki vodi trgovsko poslovanje s strokovnim urejanjem poslovnih in delovnih postopkov nabave, skladiščenja, priprave in prodaje blaga v poslovnih enotah trgovine ali delih teh poslovnih enot. Trgovski poslovodja mora imeti končano najmanj srednjo strokovno izobrazbo ali splošno srednjo izobrazbo (V. raven zahtevnosti).

Poklicni standardi

V strokovno področje poslovne in upravne vede po KASIUS-P (SURs, 2006) sodijo:

- poslovne in upravne vede (podrobneje neopredeljeno)
- prodaja (trgovina) na debelo in drobno
- marketing in oglaševanje
- finančništvo, bančništvo, zavarovalništvo
- računovodstvo, knjigovodstvo in davkarstvo
- poslovođenje in upravljanje
- tajniško in administrativno delo
- delovno življenje.

Na spletni strani Centra RS za poklicno izobraževanje je objavljena baza in vsebina vseh poklicnih standardov v Republiki Sloveniji, v nadaljevanju pa predstavljamo standarde na strokovnem področju poslovne in upravne vede po KASIUS-P (SURs, 2006), kamor sodijo tudi poklicni standardi s področja trgovine:

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za izobraževalni program
III.	Pomožni administrator/Pomožna administratorka		NPI Pomožni administrator
	Prodajalec / Prodajalka		SPI Trgovec
VI.	Administrator / Administratorka		SPI Administrator
	Vodja projektna naloge	DA	
	Trgovski poslovodja / Trgovska poslovodkinja*		
	Pospeševalec / Pospeševalka prodaje	DA	
	Tržni komunikator / Tržna komunikatorka		SSI Aranžerski tehnik
	Teletržnik / Teletržnica	DA	
	Komercialni referent / Komercialna referentka		
	Referent / referentka v bančni komerciali		
	Referent / Referentka v podpori bančnega poslovanja		
	Zavarovalniški asistent / zavarovalniška asistentka		SSI Ekonomski tehnik
	Knjigovodja / Knjigovodkinja	DA	PT Ekonomski tehnik
	Tajnik / Tajnica		PTI Ekonomski tehnik
V.	Skladiščnik / Skladiščnica v logistiki	DA	SSI Logistični tehnik
	Posrednik / Posrednica za nepremičnine	DA	
	Upravitelj / Upraviteljica nepremičnin		
	Asistent / Asistentka v mednarodnem poslovanju	DA	
	Tehnični komercialist / Tehnična komercialistka		Viš. Ekonomist
	Asistent / Asistentka v podpori bančnega poslovanja		
	Bančni komercialist / Bančna komercialistka		
	Strokovni sodelavec / Strokovna sodelavka za zavarovalništvo		
	Računovodja / Računovodkinja za manjše družbe, manjše javne zavode ipd.	DA	
	Organizator / Organizatorka poslovanja		
	Vodja projekta	DA	Viš. Ekonomist
	Poslovni sekretar / Poslovna sekretarka		Viš. Poslovni sekretar
	Promotor / Promotorka		Viš. Snovalec vizualnih komunikacij in trženja
VI.	Vodja skladišča**		

*Poklicni standard trgovski poslovodja / trgovska poslovodkinja spada med podlage za izpitni katalog izpita za pridobitev srednješolske strokovne izobrazbe z nazivom Trgovski poslovodja

** Poklicni standard Vodja skladišča nima nobenega izhoda v poklicnih kvalifikacijah

Vir podatkov za tabelo: Poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije 2000 – 2012; CPI ;

<http://www.nrpslo.org/baze-podatkov/poklicni-standardi.aspx>

3. 2. 3. IZVAJALCI IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA ZA TRGOVINSKO DEJAVNOST

3. 2. 3. 1. PORTUGALSKA

Enaki, kot so opisani v poglavju o splošnem izobraževanju in usposabljanju.

3. 2. 3. 2. ŠPANIJA

Formalno izobraževanje

Izvajalci usposabljanja v trgovinski dejavnosti so poklicne šole.

Neformalno izobraževanje

Tako v poklicnem kot tudi stalnem usposabljanju so sindikati in poslovne organizacije tisti, ki izvajajo usposabljanje v svojih centrih ali polzasebnih (javno financiranih) centrih, pri čemer sredstva zagotavlja tristranska ustanova iz prispevkov za socialno varnost.

3. 2. 3. 3. SLOVENIJA

Formalno izobraževanje

Srednje šole v Sloveniji, ki izvajajo program „Trgovec“ (trajanje programa: 3 leta): Ekonomska in trgovska šola Brežice, Ekonomska šola Murska Sobota, Ekonomska šola Novo mesto, Ekonomsko-storitveni izobraževalni center Kranj, Poslovno-komercialna šola Celje, Srednja ekonomska in trgovska šola Nova

Gorica, Srednja ekonomsko-poslovna šola Koper, Srednja šola Domžale, Srednja šola Kočevje, Srednja šola Slovenska Bistrica, Srednja šola Zagorje, Srednja trgovska šola Ljubljana, Srednja trgovska šola Maribor, Šolski center Ptuj, Šolski center Slovenj Gradec, Šolski center Velenje, Dvojezična srednja šola Lendava.

Program „Trgovec“⁷, ki ga izvajajo srednje poklicne šole, odobri Ministrstvo za izobraževanje Republike Slovenije. Trgovinska zbornica Slovenije v okviru svojih dejavnosti tudi izvaja promocijo poklicev v trgovinski dejavnosti. Med drugim je bil pripravljen tudi kratek promocijski film s predstavitvijo poklica prodajalec, ki je na voljo na povezavi: <http://www.tzslo.si/predstavitev-poklica-prodajalec>

Trgovinska zbornica Slovenije izvaja tudi formalni program srednjega strokovnega izobraževanja za trgovskega poslovođa, v okviru katerega udeleženci pridobijo V. stopnjo izobrazbe.

Neformalno izobraževanje

- Trgovska podjetja z internimi izobraževanji in usposabljanji zaposlenih.
- Trgovinska zbornica Slovenije – „Akademija TZS“, funkcionalno izobraževanje (pogosto na področju zakonodaje).

3. 3. POKLICNE KOMPETENCE ZA DELO BLAGOVNEGA MANIPULANTA

3. 3. 1. OPREDELITEV BLAGOVNEGA MANIPULANTA

3. 3. 1. 1. PORTUGALSKA

Delovno mesto blagovnega manipulanta je opredeljeno v:

- nacionalnem katalogu kvalifikacij;
- nacionalni klasifikaciji poklicev;
- kolektivnih pogodbah.

Na Portugalskem poklici v trgovini niso regulirani, kar pomeni, da minimalne stopnje izobrazbe za osebe, ki izvajajo trgovinsko dejavnost, niso urejene z državnim zakonom. Poleg tega delodajalci sami opredelijo sistematizacijo v svojih splošnih aktih.

3. 3. 1. 2. ŠPANIJA

Za delo blagovnega manipulanta so pomembne zlasti poklicne kompetence, ki so določene v okviru poklicnih kompetenc, ki obravnava skupino poklicev v trgovini in trženju. Ta poklicna skupina zajema različne poklicne kvalifikacije. Za blagovnega manipulanta so najpomembnejše poklicne sposobnosti „pomožne trgovinske dejavnosti“ (1. stopnja), ki so opisane v Uradnem listu države (BOE), št. 180 z dne 26. julija 2008.

POMOŽNE	1	UC1327_1:	Trajanje povezanega	Referent za
---------	---	-----------	----------------------------	-------------

⁷ <http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2012/programi/SPI/trgovec/kazalo.htm>

<p>TRGOVINSKE DEJAVNOSTI</p> <p>BOE št. 180 z dne 26. julija 2008 Stran 32498</p> <p>BOE št. 312 z dne 28. decembra 2011 Stran 143231</p>	<p>Izvajanje pomožnih dejavnosti zamenjave in obnavljanja izdelkov, ki so na razpolago na prodajnem mestu.</p> <p>UC1326_1: Priprava naročil uspešno in učinkovito, upoštevajoč vzpostavljene postopke.</p> <p>UC1328_1: Ravnanje in premikanje izdelkov na maloprodajnem območju in bližnjem območju distribucije s pomočjo palet in samokolnic.</p> <p>UC1239_1: Zagotavljanje informacij o servisu in delovanju kupcem na strukturiran in formaliziran način.</p>	<p>usposabljanja: 270 ur</p> <p>MF1327_1: Pomožne dejavnosti na prodajnem mestu (90 ur)</p> <p>MF1326_1: (Prečno) Pobiranje naročil (40 ur)</p> <p>NF1328_1: Ravnanje in premikanje izdelkov s pomočjo palet in samokolnic (50 ur)</p> <p>MF1329_1: Osnovne storitve za stranke (50 ur)</p> <p>MP0406: Praktični modul o pomožnih dejavnostih v trgovini (40 ur)</p>	<p>zalogo v hipermarketu.</p> <p>Referenti za zalogo.</p> <p>Bližnji peš dostavljavci.</p> <p>Ročni embalerji in osebe, ki pakirajo.</p> <p>Pobiralec naročil.</p> <p>Prodajni pomočnik.</p>
---	--	---	--

Stopnja težavnosti (zahtevnosti) dela blagovnega manipulanta je srednja raven.

3. 3. 1. 3. SLOVENIJA

Delovno mesto blagovnega manipulanta je bilo včasih vključeno v Aneks 1 (Uradni list RS, št. 57/98) h Kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije iz leta 1998 (Uradni list RS, št. 10/98), ki pa ni več veljaven. Delovno mesto blagovnega manipulanta je bilo opredeljeno kot srednje zahtevno delo. V preteklosti je v Sloveniji obstajal tudi dvoletni vzgojno izobraževalni program Trgovinska dejavnost – smer blagovni manipulant v skupnem obsegu 2.623 ur (80 tednov). Konec osemdesetih let se je program ukinil. Veljavna Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine v Sloveniji (Uradni list RS, št. 24/14) konkretnih delovnih mest ne omenja. Razvrstitev zahtevnosti del v tarifne razrede se uporablja pri razvrščanju delovnih mest in/ali vrste del z aktom o sistematizaciji delovnih mest, ki ga sprejme delodajalec.

3. 3. 2. OPIS POKLICNIH KOMPETENC ZA DELO BLAGOVNEGA MANIPULANTA

3. 3. 2. 1. PORTUGALSKA

Opis poklica nižjega prodajalca v kolektivnih pogodbah

Za ta poklic obstajata dva naziva delovnega mesta: blagajnik in nižji prodajalec. Blagajnik/nižji prodajalec je opisan kot delavec, ki prodaja trgovsko blago v dejavnosti trgovine – na drobno ali debelo – in opravlja naslednje osrednje aktivnosti/naloge: kadar je na prodajnem mestu v stiku s stranko, pridobiva informacije o vrsti izdelkov, ki zanima stranko; pomaga stranki pri izbiri izdelka, tako da ga predstavi, če je to mogoče, ali izboljša trgovske kakovosti in prednosti izdelkov; pove ceno izdelka in pogoje kreditiranja, po potrebi odreže ali loči trgovsko blago/izdelke po razredih glede na željo stranke, izmeri ali stehta izdelke in poskrbi za embalažo izdelkov ali pospeši dostavo izdelkov, se trudi zaključiti prodajo, prejme ustrezno ceno ali pa izda potrebne dokumente za plačilo trgovskega blaga na plačilni točki. Delavec lahko izvaja tudi naloge, povezane s sprejemom in kontrolo izdelkov, njihovim prevozom do odpravnih mest in čiščenjem ter vzdrževanjem v dobrem stanju; nadzoruje izhod prodanih izdelkov; sprejema naročila, izdeluje ustrezne obrazce in jih izvršuje, tako da odreže, loči, prešteje, stehta ali izmeri trgovsko blago. Občasno je zadolžen tudi za izvedbo rednih inventur zaloge.

Kolektivne pogodbe iz treh različnih okrožij (Guarda, Braga in Portalegre) določajo, da je blagajnik/nižji prodajalec odgovoren tudi za skladiščenje izdelkov, medtem ko kolektivna pogodba iz okrožja Leiria določa, da ta delavec opravlja vnose, dela sezname in poizveduje za podatki v sistemih IKT.

V **nacionalni klasifikaciji poklicev** je poklic nižjega prodajalca vključen v podskupino prodajalcev z naslednjim splošnim opisom:

Prodajalci prodajajo izdelke v trgovinah in supermarketih ter promovirajo kakovost in uporabnost izdelkov. Prodajalci izvajajo naslednje naloge:

- prenašajo izdelke iz skladišča do prodajnih mest in jih postavijo na vidno mesto;
- pridobivajo informacije o naravi in kakovosti izdelkov, za katere se zanimajo stranke;
- sodelujejo pri strankini izbiri izdelka;
- zagotovijo informacije o cenah izdelkov, pogojih kreditiranja in popustih;
- pakirajo izdelke in po potrebi pospešujejo njihovo odpremo;
- izpolnjujejo račune, naloge za dostavo in prejeme;
- po potrebi preverjajo blagajniške prejeme;
- predstavljajo izdelke, da bi promovirali njihove značilnosti in uporabnost.

Naziv, ki ga nacionalna klasifikacija poklicev pripisuje temu konkretnemu poklicu, je blagajnik in je opisan, kot sledi: na prodajnih mestih blagajniki poskušajo izvedeti, katere izdelke iščejo stranke; predstavljajo izdelke in predlagajo druge možnosti za iskane izdelke; stranko obvestijo o kakovosti izdelka, blagovni znamki in prednostih ter po potrebi predstavijo izdelke; povedo strankam ceno in razložijo pogoje kreditiranja; zabeležijo potrebne postavke za izstavitve računa; izpolnjujejo naročilnice in spodbujajo ukrepe za odpremo izdelkov. Občasno so zadolženi tudi za štetje izdelkov za namene inventure. Lahko tudi pakirajo izdelke, jih dajejo v škatle ali zavijejo ter tako pospešijo njihov prevoz ali ravnanje z njimi. Lahko sprejmejo kupnino. Lahko se tudi specializirajo za izdelke s posebnimi tehničnimi značilnostmi in so imenovani v skladu s to specializacijo.

Tako kot za vse kvalifikacije, **nacionalni katalog kvalifikacij** v zvezi s kvalifikacijo nižjega prodajalca določa njegov:

- poklicni profil;
- reference glede usposabljanja;
- referenčni okvir za priznavanje, potrjevanje in certificiranje kompetenc (osnovni in tehnološki del).

Za **trgovinsko dejavnost** na Portugalskem nacionalni katalog kvalifikacij zajema 7 različnih poklicnih standardov:

- nižji prodajalec,
- skladiščnik,
- višji prodajalec,
- komisionar,
- trgovski potnik,
- prodajalec specialist,
- aranžerski tehnik.

Stopnja zahtevnosti dela, ki ga opravlja nižji prodajalec, je 3. stopnja Evropskega kvalifikacijskega okvira.

Poklicne kompetence dela nižjega prodajalca so opisane v profilu priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc v **nacionalnem katalogu kvalifikacij**.

Razpredelnica osrednjih nalog, podnalog, znanja in spretnosti nižjega prodajalca (v sivem so navedene osrednje naloge):

1. Uporablja tehnike kontrole zalog

Naloge	Znanje in spretnosti
Izbira in računa zaloge za pokrivanje potreb po različnih kategorijah izdelkov, vrednosti in dni.	<ul style="list-style-type: none"> • Številčni izračun. • Osnovni pojmi upravljanja zalog. • Vrednotenje osnov zalog. • Programska oprema, značilna za trgovinsko dejavnost. • Upravljanje zalog.
Vnaša informacije o dobaviteljih v podatkovno bazo.	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovni pojmi upravljanja zalog. • Podatkovne baze dobaviteljev. • Programska oprema, značilna za trgovinsko dejavnost. • Upravljanje zalog.
Izbira in izvršuje načrtovano zaporedje dobaviteljev glede na pomembnost.	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovni pojmi upravljanja zalog. • Podatkovne baze dobaviteljev. • Programska oprema, značilna za trgovinsko dejavnost. • Upravljanje zalog.
Izračuna minimalno zalogo posameznega izdelka v skladu z dobaviteljevimi roki dostave in kroženjem zalog.	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovni pojmi upravljanja zalog. • Številčni izračun. • Vnaprej opredeljena pravila glede minimalnih zalog. • Seznanost z informacijami o rokih dostave. • Zavarovanje zalog. • Programska oprema, značilna za trgovinsko dejavnost. • Upravljanje zalog.

2. Sprejema in pakira izdelke dobaviteljev

Naloge	Znanje in spretnosti
--------	----------------------

Sprejema dobaviteljeve izdelke v skladu z načrtom odpreme in na podlagi zahtevka za naročilo.	<ul style="list-style-type: none"> • Razvrstitev izdelkov. • Razvrstitev dobaviteljev. • Osnovni pojmi upravljanja zalog. • Trgovinski dokumenti: računi, prejemi, naročilnice/kupoprodajne pogodbe. • Minimalna življenjska doba izdelkov. • Standardi varnosti in zdravja pri delu (VZD): varno premikanje in ravnanje s tovorom; osebna varovalna oprema; preprečevanje delovnih nesreč, vzdrževanje in pakiranje izdelkov. • Programska oprema, značilna za trgovinsko dejavnost: upravljanje zalog.
Postavi prejete izdelke na ustrezna mesta.	<ul style="list-style-type: none"> • Lokacija in objekti za skladiščenje. • Značilnosti izdelkov. • Organizacija in optimizacija prostora v skladišču glede na izdelke. • Shranjevanje opreme. • Standardi varnosti in zdravja pri delu (VZD): varno prestavljanje in ravnanje s tovorom; osebna varovalna oprema; preprečevanje delovnih nesreč, vzdrževanje in pakiranje izdelkov. • Zakonodaja, povezana z zdravjem in varnostjo.
Sodeluje pri inventurah, izvaja štetje in ponovno štetje izdelkov ter beleži številke.	<ul style="list-style-type: none"> • Lokacija in objekti za skladiščenje. • Značilnosti izdelkov. • Organizacija in optimizacija prostora v skladišču glede na izdelke. • Shranjevanje opreme. • Standardi varnosti in zdravja pri delu (VZD): varno prestavljanje in ravnanje s tovorom; osebna varovalna oprema; preprečevanje delovnih nesreč, vzdrževanje in pakiranje izdelkov. • Zakonodaja, povezana z zdravjem in varnostjo.

3. Uporablja tehnike izpostavljanja in nadomestitve izdelkov na prodajnem mestu

Naloge	Znanje in veščine
Opravlja zamenjave izdelkov v skladu z načrtom zamenjav tega prodajnega mesta.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija in optimizacija prodajnega prostora. • Značilnosti izdelkov. • Zamenjava izdelkov in tehnike pospeševanja. • Načrt zamenjave. • Higienski standardi, standardi varnosti in zdravja pri delu (VZD).
Organizira police in otoke, izpostavlja izdelke in informacije s cenami.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija in optimizacija prodajnega prostora. • Značilnosti izdelkov. • Zamenjava izdelkov in tehnike pospeševanja. • Načrt zamenjave. • Higienski standardi, standardi varnosti in zdravja pri delu (VZD).

Namešča različne znake in nalepke s cenami na izdelke za običajno in promocijsko prodajo.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija in optimizacija prodajnega prostora. • Značilnosti izdelkov. • Zamenjava izdelkov in tehnike pospeševanja. • Načrt zamenjave. • Nalepke s cenami, plakati, viseči kartončki.
Opravlja promocijske dejavnosti za izdelke v skladu s promocijskim načrtom prodajnega mesta.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija in optimizacija prodajnega prostora. • Značilnosti izdelkov. • Zamenjava izdelkov in tehnike pospeševanja. • Načrt promocijskih dejavnosti. • Popusti, vavčerji in darila.

4. Izvaja storitve za stranke in prodajne tehnike na prodajnem mestu

Naloge	Znanje in spretnosti
Pozdravlja stranke v trgovskem prostoru in ugotavlja njihove potrebe.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Proces zagotavljanja pomoči: koraki, vedenje in povezani odnosi. • Vrste strank. • Odkrivanje potreb. • Tehnike spraševanja. • Medosebna komunikacija. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.
Razkazuje izdelke in storitve ter njihove značilnosti, pogoje prodaje in poprodajne storitve.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Proces zagotavljanja pomoči: koraki, vedenje in povezani odnosi. • Vrste strank. • Odkrivanje potreb. • Tehnike spraševanja. • Medosebna komunikacija. • Značilnosti izdelkov/storitev. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.

Obdela prodajo stranki.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Proces zagotavljanja pomoči: koraki, vedenje in povezani odnosi. • Medosebna komunikacija. • Številčni izračun. • Promocijski načrt trgovinske organizacije. • Trgovinski dokumenti (računi/prejemki, garancije, tovarni list). • Poseben besednjak angleškega jezika. • Programska oprema, značilna za trgovinsko dejavnost: plačevanje in zaračunavanje, oprema in sistemi, ki jih uporabljajo podjetja.
Pakira izdelke glede na njihove značilnosti in v skladu z željami stranke.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Proces zagotavljanja pomoči: koraki, vedenje in povezani odnosi. • Vrste strank. • Odkrivanje potreb. • Tehnike spraševanja. • Medosebna komunikacija. • Značilnosti izdelkov/storitev. • Pakiranje izdelkov in tehnike pakiranja. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.
Se poslovi od stranke na način, ki ga določi prodajalna.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Proces zagotavljanja pomoči: koraki, vedenje in povezani odnosi. • Vrste strank. • Medosebna komunikacija. • Merila za pozdravljanje strank so notranje opredeljena. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.
Odpira in zapira blagajno.	<ul style="list-style-type: none"> • Oprema in sistemi, ki se uporabljajo v trgovinski dejavnosti. • Trgovinski dokumenti: kontrolni list gotovine.

5. Izvaja tehnike telefonske pomoči za stranke

Naloge	Znanje in spretnosti
---------------	-----------------------------

Uporablja vzpostavljeno dobrodošlico.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Koraki in pravila telefonske pomoči. • Vrste strank. • Medosebna komunikacija. • Telefonska komunikacija. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.
Uporablja podporo glede na navodila izvajalca v skladu z vrsto storitve.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Koraki in pravila telefonske pomoči. • Vrste strank. • Podporna pisava za izvajalca. • Medosebna komunikacija. • Telefonska komunikacija. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.
Se poslovi od stranke na način, ki ga določi trgovsko podjetje.	<ul style="list-style-type: none"> • Profil in funkcije pomočnika. • Koraki in pravila telefonske pomoči. • Vrste strank. • Podporna pisava za izvajalca. • Medosebna komunikacija. • Telefonska komunikacija. • Merila za pozdravljanje strank so notranje opredeljena. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.

6. Izjava postopke za zvestobo kupcev

Naloge	Znanje in spretnosti
Spremlja vključenost v programe zvestobe.	<ul style="list-style-type: none"> • Koncept in cilji zvestobe. • Tehnike ohranjanja kupcev. • Dokumenti in nadzor strank. • Številčni izračun. • Pripomočki za ocenjevanje zadovoljstva strank. • Programska oprema za zvestobo kupcev v trgovinski dejavnosti.

7. Izjava postopke za poprodajne storitve

Naloge	Znanje in spretnosti
Izjava postopke oddelčnih poprodajnih storitev v zvezi z garancijami, podporo in storitvami.	<ul style="list-style-type: none"> • Standardi podjetja glede storitev za stranke: garancije, podpora in storitve. • Načela potrošniške zakonodaje. • Medosebna komunikacija. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.
Opravlja vračila izdelkov v skladu z vzpostavljenimi merili in pogoji.	<ul style="list-style-type: none"> • Standardi podjetja glede storitev za stranke: garancije, podpora in storitve. • Številčni izračun. • Posebna programska oprema za trgovinsko dejavnost: plačila in računi.

8. Obravnava pritožbe strank v skladu s postopki

Naloge	Znanje in spretnosti
Obravnava pritožbe in pri tem uporablja notranje postopke za vodenje pritožb.	<ul style="list-style-type: none"> • Značilnosti izdelkov. • Procesi in standardi glede storitev za stranke: garancije, podpora in storitve. • Načela potrošniške zakonodaje. • Postopki za vodenje pritožb. • Medosebna komunikacija. • Koncepti obvladovanja konfliktov. • Poseben besednjak angleškega jezika. • Konkretni stavki.

9. Izpolnjuje trgovinske dokumente

Naloge	Znanje in spretnosti
Izpolni garancije (čeke, račune itn.)	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumenti o prodaji. • Trgovinsko pravo – pogodbe in dolžniške obveznosti. • Koncepti davčne zakonodaje. • Poznavanje komercialnih izračunov.
Izpolni predlog za popust.	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumenti o prodaji. • Trgovinsko pravo – pogodbe in dolžniške obveznosti. • Koncepti davčne zakonodaje. • Komerčni izračuni.
Izpolni dokumente, povezane s prodajnimi pogodbami (naročilnica, dobavnica, račun, bremenopis, dobropis in prejemek).	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumenti o prodaji. • Trgovinsko pravo – pogodbe in dolžniške obveznosti. • Koncepti davčne zakonodaje. • Komerčni izračuni. • Posebna programska oprema.

3. 3. 2. 2. ŠPANIJA

Blagovni manipulant izvaja naloge, povezane z zamenjavo blaga v razstavnem prostoru in skladišču, v skladu s predhodno opredeljenimi tehničnimi merili, pri tem pa blago prevaža sam ali pa z mehanskimi pripomočki. Delavec etiketira, šteje, preverja, tehta in pakira blago, piše opombe in izvaja nadzor. Strankam svetuje glede lokacije blaga in drugih zadev ter opravlja naloge čiščenja, ki izhajajo iz njegovega položaja.

KAJ POČNE?	KAKO TO POČNE?
– Nalaganje in razlaganje prejetega blaga na razkladalnišču obrata.	<ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje pri paletiranju in depaletiranju prejetega blaga. • Preverjanje, ali so stanje in značilnosti prejetih izdelkov blaga v skladu z navedeno zahtevo in predpisi. • Izvajanje del nakladanja in razkladanja različnih izdelkov.
– Porazdelitev blaga v skladišču glede na vrsto, vedno upoštevajoč za to predpisana pravila in postopke.	<ul style="list-style-type: none"> • Označevanje, štetje, preverjanje, tehtanje in pakiranje prejetega blaga. • Pisanje opomb in izvajanje

	<p>potrebnega nadzora za nadaljnje upravljanje blaga, shranjenega v skladišču.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvrstitev različnega blaga, tako da je ta na pravem mestu v skladišču. • Urejanje izdelkov v skladu s standardi in postopki, ki so vzpostavljeni v ta namen.
<p>– Spremljanje zalog in obnavljanje izdelkov na različnih policah v prodajalni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Spremljanje in nadzorovanje stanja na policah v različnih predelih prodajalne glede na vzpostavljena merila. • Zapisovanje značilnosti izdelkov v vsakem predelu. • Zagotavljanje, da so na policah vedno potrebni izdelki, tako da ima stranka na izbiro kar najširšo ponudbo blaga. • Premikanje, ročno ali s posebnimi stroji, različnih izdelkov za obnovitev razstavnega prostora. • Obnavljanje izdelkov oz. blaga, ki ga je zmanjkalo.
<p>– Svetovanje strankam in zagotavljanje podpore različnim delom prodajalne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zbiranje vseh informacij, ki so potrebne za usmeritev stranke v tiste zadeve, ki bi jih lahko potrebovala. • Po potrebi sodelovanje pri oblikovanju drugih nalog, potrebnih za delovanje prodajalne. • Podpora pri čiščenju poslovalnice.

Položaj blagovnega manipulanta v organizaciji dela v podjetju bi bila:

Supermarket ali hipermarket vodi vodja oz. **poslovodja**.

V manjšem supermarketu so v hierarhiji pod poslovodjo **oddelčni vodje** vsakega oddelka. Blagovni manipulanti so neposredno odvisni od slednjih, saj so del ekipe delavcev z enakimi kvalifikacijami. Prav tako je običajno prisoten tudi **koordinator blagovnih manipulantov** in se lahko vključi v usklajevanje dela zamenjave.

Delovno orodje oz. materiali, potrebni za razvoj njihove dejavnosti, so:

- Skladiščna oprema: viličarji, vozila z mehanizmom za dviganje, transportni trakovi, dvigala, paletizerji, ročni vozički, lepljenje, označevanje, tehtnica, tehtnica za žerjav itn.
- Orodje in strojna oprema: čitalniki kod, evidenca vhodnega in izhodnega blaga, inventura in računi.

Splošne kompetence

- **USMERJENOST K STRANKAM:** To vključuje željo delavca, da pomaga oz. ustreže strankam, in s tem zadovolji njihove potrebe. Stranka je središče trgovinske dejavnosti, tako da morajo vsi delavci izkazati pripravljenost in trud, da jim ustrežejo.
- **EKIPNO DELO IN SODELOVANJE:** Pomenita namero po sodelovanju z drugimi, pridružitve neki skupini in skupno delo v primerjavi z individualnim in konkurenčnim. Blagovni manipulanti so del ekipe, tako da morajo delovati vzajemno z drugimi, da bi dosegli cilje, ki jih je zastavilo podjetje.

- USMERJENOST K DOSEŽKOM: Pomeni skrb za dobro izvedbo dela ali preseganje nekega standarda. Izpolnjevanje pričakovanj stranke v zvezi z obravnavo, učinkovitostjo in hitrostjo izvedbe dela je pomembno za tega delavca.
- PRILAGODLJIVOST: Je sposobnost prilagajanja in učinkovitega dela v različnih situacijah in z različnimi ljudmi ali različnimi skupinami. Blagovni manipulant dela z več različnimi ljudmi ves dan, zato je sposobnost prilagajanja vsakemu od teh temeljna veščina, ki jo potrebuje pri obravnavi in osebni pozornosti, ki jo nameni strankam.
- SAMOOBVLADOVANJE: Je sposobnost zadrževanja svojih čustev pod nadzorom in preprečevanja negativnih reakcij na provokacije, ugovarjanje ali sovražnost drugih oz. med delom v stresnih razmerah. Do teh situacij lahko pride pri ukvarjanju s strankami, poklicni delavec pa mora vsekoli ostati miren in spoštljiv do stranke ter vzpostaviti primerne mehanizme za obvladovanje nastale situacije.
- TEMELJITOST PRI OPRAVLJANJU NALOG: Temeljnost pri predstavljanju izdelkov na policah je zelo pomembna lastnost blagovnega manipulanta. Prav tako je pomembno, da intenzivno pregleduje izdelke, ki so na voljo stranki, da bi zagotovil, da so v popolnem stanju.
- INTEGRITETA: Je delovanje v skladu s tem, kar vsak smatra, da je pomembno glede na njegove/njene vrednote. Blagovni manipulanti so v nenehnem stiku z blagom, ki ni v lasti. V tem kontekstu morajo biti osebne vrednote teh delavcev trdne v izogib kršitvam.

Posebne kompetence

- VODENJE OBNOVE IZDELKOV V RAZSTAVNEM PROSTORU: Poznavanje in uporaba konkretnih tehnik za ohranjanje optimalne ravni zalog in s tem zagotavljanje razpoložljivosti izdelkov za stranke v različnih delih poslovalnice.
- POZNAVANJE TEHNIK GLEDE STORITEV ZA STRANKE: Poznavanje in izvajanje ustreznih tehnik pri storitvah za stranke, če stranke potrebujejo njihove storitve.
- NAROČANJE: Poznavanje in uporaba vzpostavljene metodologije za reševanje morebitnih naročil od strank v zvezi z izdelki, ki jih prodaja podjetje, na podlagi poznavanja zaloge podjetja.
- SODELOVANJE PRI OGLAŠEVANJU NA PRODAJNEM MESTU: Poznavanje in uporaba oglaševalskih tehnik na prodajnem mestu za izboljšanje odločitve o nakupu in posodabljanje informacij, da bi ustrezno pomagali strankam.
- REŠEVANJE PRITOŽB STRANK: Poznavanje in uporaba posebnih tehnik za reševanje pritožb strank v sklopu njihovih odgovornosti in v skladu z merili in postopki, vzpostavljenimi v podjetju.

3. 4. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE ZA DELO BLAGOVNEGA MANIPULANTA

3. 4. 1. FORMALNO IN NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE ZA BLAGOVNEGA MANIPULANTA

3. 4. 1. 1. PORTUGALSKA

Za kvalifikacijo nižjega prodajalca obstajata dve vrsti začetnih programov izobraževanja in usposabljanja ter s tem dvojna certifikacija – šolsko spričevalo in kvalifikacija:

- za mlade: od 1200 do 2109 ur, odvisno od kandidatove stopnje izobrazbe ob vpisu;
- za odrasle: od 1940 do 2390 ur, odvisno od kandidatove stopnje izobrazbe ob vpisu.

Program izobraževanja in usposabljanja za mlade je sestavljen iz 4 različnih delov: socialni in kulturni (jeziki, kultura, komunikacija, državljanstvo in družba); znanstveni, tehnološki del in na koncu še obdobje delovne prakse.

Program izobraževanja in usposabljanja za odrasle je sestavljen iz 3 delov usposabljanja:

- avtonomno učenje (prečno): pripomočki za samostojno učenje s pomočjo, ki omogočajo povezovanje in razvoj navad ekipnega dela, opredelitev individualnih in kolektivnih pogodb in opredelitev pravil dela in razmerij;
- osnovno usposabljanje (državljanstvo, zaposljivost; komunikacija in jeziki, matematika za življenje in IKT);
- tehnološko usposabljanje (organizirajo ga enote kratkoročnega usposabljanja, ki jih je mogoče samostojno potrditi in overiti);
- delovna praksa.

Te programe usposabljanja – kot vsi programi usposabljanja, ki nosijo dvojno spričevalo – je zasnovala državna agencija za kvalifikacije in jih vključila v nacionalni katalog kvalifikacij.

Kakor je navedeno zgoraj, kadarkoli se ugotovijo potrebe znotraj posamezne kvalifikacije in ustrezne poti usposabljanja, panožni sveti za kvalifikacije ali akterji nacionalnega sistema kvalifikacij opredelijo te potrebe kataloga in predlagajo izključitev/vključitev oz. posodobitev kvalifikacij.

Vsak subjekt, ki organizira in izvaja te programe usposabljanja, je odgovoren za njegovo načrtovanje.

Na Portugalskem so **izvajalci** formalnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za nižjega prodajalca centri za poklicno usposabljanje, strokovne šole in srednje šole. Izvajalci neformalnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja so **centri za nove priložnosti**.

Poklicne kompetence za delo nižjega prodajalca so opisane v profilu priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc v nacionalnem katalogu kvalifikacij.

V portugalskem nacionalnem katalogu kvalifikacij lahko za vse kvalifikacije, vključno s kvalifikacijo nižjega prodajalca, najdemo (<http://www.catalogo.anqep.gov.pt/Qualificacoes/Referenciais/874>) poklicni profil, reference usposabljanja in referenčni okvir za priznavanje, potrjevanje in certificiranje kompetenc (osnovni in tehnološki del).

Po drugi strani je v portugalskem nacionalnem katalogu mogoče najti in prepoznati tudi „vodič dostopa“ do subjektov, ki omogočajo dostop do te kvalifikacije (<http://www.catalogo.anqep.gov.pt/Qualificacoes/Detalhe/874> – v primeru kvalifikacij nižjega prodajalca vse informacije o ponudbah izobraževanja in poklicnega usposabljanja za mlade (ponudbe izobraževanja in poklicnega usposabljanja za odrasle je mogoče najti, tako da se neposredno obrnete na regionalni direktorat za izobraževanje in/ali regionalne delegacije IEFPP).

3. 4. 1. 2. ŠPANIJA

Izobraževanje na poklicnih šolah in v podjetjih.

Podjetja so izvajalci neformalnega izobraževanja.

Poklicne šole pa so izvajalci formalnega izobraževanja.

Vodenje centrov za poklicno usposabljanje je v pristojnosti avtonomnih skupnosti in je lahko na ravni okrožja ali občine.

Na primer, nekateri izvajalci formalnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za nižjega prodajalca v mestu Barcelona so:

- Srednja šola Lluisa Cura,
- Srednja šola Joan Brossa,
- Srednja šola Poble Nou,
- Centro de Estudios Politécnicos,
- Centro de Estudios Sant Francesc,
- Centro de estudios Roca,
- Colegio La Salle Barceloneta,
- Escuela Palcam,
- Centro de Formacion Aset-España.

Izobraževanje/usposabljanje za blagovnega manipulanta je vključeno v sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

3. 4. 1. 3. SLOVENIJA

V Sloveniji obstajajo zgolj neformalni programi usposabljanj za blagovnega manipulanta, ki jih izvajajo nekateri večji delodajalci. Ta neformalna usposabljanja so interna in so namenjena samo njihovim zaposlenim. Vsako interno usposabljanje je prilagojeno posebnim potrebam in poslovni praksi posameznega delodajalca. Ta notranja usposabljanja so večinoma usmerjena v prakso in niso širše ali formalno priznana. V Sloveniji prav tako ni nobenega poklicnega standarda in nacionalne poklicne kvalifikacije za delovno mesto blagovnega manipulanta, prav tako ni nobenega splošnega programa usposabljanja in nobenih posebnih modulov usposabljanja za delovno mesto blagovnega manipulanta.

3. 4. 2. OBSTOJ PRAKSE MEDNARODNEGA USPOSABLJANJA

3. 4. 2. 1. PORTUGALSKA

Začetni programi izobraževanja in usposabljanja za kvalifikacijo nižjega prodajalca – za mlade in odrasle – vključujejo obdobje delovne prakse v nekem podjetju.

Vendar pa za to usposabljanje na delovnem mestu ni nobenega uradnega/skupnega priročnika, le programi prakse na podlagi poklicnega profila nižjega prodajalca, ki opisujejo ustrezne cilje in dejavnosti usposabljanja.

3. 4. 2. 2. ŠPANIJA

Velika podjetja imajo svoje programe usposabljanja.

Neformalno izobraževanje/usposabljanje ima za delodajalce dopolnilno vrednost.

3. 4. 3. VSEBINA PROGRAMA USPOSABLJANJA ZA BLAGOVNEGA MANIPULANTA

3. 4. 3. 1. PORTUGALSKA

Program izobraževanja in usposabljanja za odrasle, sestavljen iz enot za usposabljanje v višini 25/50 ur in razdeljen na **2 različna dela** – osnovni in tehnološki:

- tehnološki del – 775 ur,
- delovna praksa – 120 ur.

Enote za usposabljanje, povezane z dejavnostmi blagovnega manipulanta – tehnološko usposabljanje

Enote za usposabljanje	Ure
Izvajanje, logistika in upravljanje zalog	50
Načela upravljanja zalog	50
Skladiščenje	50
Tehnike pospeševanja prodaje	50
Osnove okoljevarstva ter varnosti in zdravja pri delu	25
Medosebna komunikacija – odločna komunikacija	50
Profil in funkcije enote za trgovanje	25
Enota za trgovanje	50
Telefonska enota za trgovanje	25
Angleščina – enota za trgovanje	50
Zvestoba kupcev	25
Garancije, podpora in poprodajne storitve	25
Pritožbe – obravnava in napotitev	50
Angleški jezik – enota za trgovanje pri poprodajnih storitvah	50
Sistem trgovinske organizacije – načela delovanja	25
Trgovinski dokumenti	50
Organizacija in vzdrževanje datotek	25
Programska oprema za poslovanje	50
Oprema in sistemi za poslovanje	50

Opis enot za usposabljanje, povezanih z dejavnostmi blagovnega manipulanta – tehnološko usposabljanje

1. **Izvajanje, logistika in upravljanje zalog**

Cilji

1. Vzpostaviti in izvajati metodologije za upravljanje in logistiko.
2. Prepoznati in opredeliti tehnike upravljanja zalog.
3. Prepoznati različne faze strategij nakupovanja/pogajanja z dobavitelji.
4. Prepoznati in analizirati različne stroške, povezane z zalogami in skladiščenjem.
5. Uporabiti glavne dokumente o informativni in pregledani zalogi.

Vsebina

- Izvajanje.
- Upravljanje zalog.
- Načela upravljanja z zalogami.
- Stroški, povezani z zalogami.
- Upravljanje ravni povpraševanja/zalog.
- Predvidene koristi upravljanja zalog.

- Inventurni pregled.

2. **Načela upravljanja z zalogami**

Cilj

Oštevilčiti in opredeliti temeljna načela upravljanja skladišča.

Vsebina

- Skladiščni objekti.
- Skladiščna oprema.
- Organizacija prostora, izdelkov in dokumentov.
- Logistični vidiki majhnega skladišča.

3. **Skladiščenje**

Cilj

Našteti vse vidike, vključene v sprejem, dobavo in pakiranje različnih vrst izdelkov.

Vsebina

- Kdaj in kako naročiti.
- Minimalno zavarovanje zaloge.
- Sprejem blaga in ustrezen pregled.
- Vnosi in rezultati pregleda.

4. **Osnove okoljevarstva ter varnosti in zdravja pri delu**

Cilji

1. Prepoznati glavne okoljevarstvene težave.
2. Spodbujati uporabo dobrih praks za okolje.
3. Pojasniti pojme, povezane z varnostjo, higieno in zdravjem pri delu.
4. Prepoznati pomen varnosti, higiene in zdravja pri delu.
5. Prepoznati obveznosti delodajalca/delavca v skladu z veljavno zakonodajo.
6. Prepoznati ključne nevarnosti delovnega mesta/poklica in izvajati preventivne in zaščitne ukrepe.
7. Prepoznati znake za zdravje in varnost.
8. Pojasniti, zakaj je kolektivna/osebna varovalna oprema pomembna.

Vsebina

- Okolje.
- Varnost, higiena in zdravje pri delu:
 - osnovni pojmi,
 - zakonodajni okvir,
 - delovne nesreče,
 - poklicne bolezni,
 - glavna poklicna tveganja,
 - znaki, povezani z varnostjo in zdravjem,
 - kolektivna in osebna varovalna oprema.

5. **Trgovinski dokumenti**

Cilj

Izpolniti dokumente v skladu z različnimi fazami trgovinske dejavnosti, pri tem pa poznati osnovne standarde kroga delovnih mest v podjetju.

Vsebina

- Pojem „dokument“.
- Različni deli dokumenta.

- Naročilnice, zahtevki, kupoprodajne pogodbe itn.
- Smernice za odpremo.
- Računi.
- Spreminjanje dokumentov.
- Prejemki.
- Čeki.
- Pisma.
- Blagajna.
- Predlogi za popuste.
- Predlagane zbirke.
- Krog delovnih mest.

6. Organizacija in vzdrževanje datotek

Cilj

Opisati funkcije in zahteve vodenja datotek.

Vsebina

- Tehnike vodenja datotek.

7. Programska oprema za poslovanje

Cilj

Izvajati naloge s standardno programsko opremo za trgovinsko dejavnost.

Vsebina

- Poslovna programska oprema.

8. Oprema in sistemi za poslovanje

Cilj

Uporabljati telematiko v uporabnikovem pogledu na prodajno mesto in upravljati sisteme, povezane z zaščito blaga.

Vsebina

- Oprema in najpogostejše aplikacije na prodajnem mestu.
- Sistemi proti kraji.

Z vidika vseživljenjskega učenja vsi posamezniki, ki zaključijo osnovno stopnjo za nižjega prodajalca po programu izobraževanja in usposabljanja ali po postopku priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc, pridobijo dvojno potrdilo – šolsko spričevalo in poklicno kvalifikacijo.

Akademsko potrdilo, ki izhaja iz programa izobraževanja in usposabljanja na osnovni ravni, omogoča tako mladim kot tudi odraslim, da nadaljujejo svoje šolanje s programom izobraževanja in usposabljanja na sekundarni ravni ali da se vpišejo v postopek priznavanja, potrjevanja in certificiranja kompetenc, ki so namenjene pridobivanju kvalifikacije na srednješolski ravni.

Druga pozitivna prvina programov izobraževanja in usposabljanja za nižjega prodajalca je raznovrstnost delov učnega načrta za usposabljanje, ki pokriva vse znanje, spretnosti in kompetence, ki jih mora imeti nižji prodajalec ob koncu usposabljanja:

- Mladi: socialni in kulturni del (jeziki, kultura, komunikacija, državljanstvo in družba); znanstveni del, tehnološki del in na koncu delovna praksa.
- Odrasli: osnovno usposabljanje (državljanstvo in strokovnost; družba, tehnologija in znanost; kultura, jezik in komunikacija); portfelj reflektivnega učenja (prečno); tehnološko usposabljanje in praktično usposabljanje v poklicnem kontekstu.

3. 4. 3. 2. ŠPANIJA

Priporočeno formalno usposabljanje

Na voljo ni nobenega programa za formalno usposabljanje.

Poklicno usposabljanje za zaposlitev:

Organizator prodajnega mesta v supermarketu.

Vodja skladišča.

Poklicno usposabljanje za zaposlitev, namenjeno brezposelnim osebam.

Vpisne zahteve: Nižja srednješolska izobrazba, višja srednješolska izobrazba ali poklicno usposabljanje II:

Akademsko raven: Splošno znanje ali podobno.

Navzkrižno usposabljanje

- TRGOVSKA KULTURA IN USMERJANJE NA TRGU DELA: Analiza trgovskega sistema in umestitev svojega poklica vanj, prepoznavanje funkcij in nalog v trgovskem okolju za usmerjanje njihovih dejanj na trgu dela v skladu z njihovimi veščinami in zanimanji v povezanem poklicnem načrtu.
- PREPREČEVANJE POKLICNIH TVEGANJ: Izvajanje pravil in potrebnih ukrepov, ki lahko vplivajo na varnost ljudi, objektov in opreme v njihovi dejavnosti. Analiza tistih določb zakona o preprečevanju poklicnih tveganj, ki lahko vplivajo na njihovo delo.
- KAKOVOST STORITEV IN STORITVE ZA STRANKE: Uporaba komunikacijskih spretnosti in pozornosti, tako da doseže najvišjo kakovost storitev za stranke in zadovoljstva z njihovega vidika.
- TEHNIKE ZA UPRAVLJANJE SKLADIŠČA IN SKLADIŠČENJE: Pridobivanje potrebnega strokovnega znanja za učinkovito vodenje procesov skladiščenja blaga in vodenje skladišča.
- OSNOVNA PROGRAMSKA OPREMA V PISARNI: Uporaba in izkoriščanje osnovnih možnosti najpogostejše programske opreme za upravljanje skladišča, izpolnjevanje naročil, štetje trgovskega blaga v prodajnem prostoru in tako naprej.

Posebno usposabljanje

- KOMUNIKACIJA IN VEDENJE STRANK: Pridobivanje teoretičnega in praktičnega znanja, potrebnega za učinkovito uporabo komunikacijskih in prodajnih tehnik, namenjenim procesu priprave na prodajo.
- STORITVE ZA STRANKE: Učenje, kako uporabiti komunikacijske spretnosti za vzdrževanje notranjih in zunanjih procesov storitev za stranke: informacije, pritožbe, predlogi in zbiranje povratnih informacij.
- NADZOR IN SPREMLJANJE SKLADIŠČENJA IN ODPREME: Pridobivanje potrebnih veščin za organizacijo skladiščenja surovin ali končanih izdelkov z razvrstitvijo nalog, kontroliranjem teže, posodabljanjem popisa zaloge in spremljanjem rokov uporabe, kot tudi hlajenje sob in komor za zagotavljanje razmer za razdeljevanje.
- NABAVA V SKLADIŠČU ALI RAZSTAVNEM PROSTORU: Pridobivanje znanja, potrebnega za naročanje v skladu s potrebami, prejemanje, prepoznavanje in pregledovanje materialov in pomožnih izdelkov, potrebnih za oskrbo razstavnega prostora.
- UVOD V UPRAVLJANJE ZALOG: Pridobivanje znanja, potrebnega za pomoč v postopku pregleda zalog, ocenjevanja in vodenja.
- UVOD V ORGANIZACIJO PRODAJNEGA MESTA: Pridobivanje znanja, potrebnega za učinkovito in ustrezno uporabo oglaševalskih tehnik na prodajnem mestu in s tem optimizacijo prodajnega prostora ter stimuliranje strank.
- VEDENJE, POVEZANO Z ZDRAVJEM IN VARNOSTJO: Predvidevanje nevarnosti na delovnem mestu in določanje preventivnih in/ali zaščitnih zdravstvenih ukrepov,

zmanjševanje dejavnikov tveganja in zagotavljanje prve pomoči v primeru nesreče.

- UVOD V RAČUNALNIKE IN UPORABA TER UPRAVLJANJE TRGOVINSKE PROGRAMSKE OPREME: Poznavanje splošnega delovanja osebnega računalnika in delovanja njegovih posameznih komponent ter splošen postopek vnašanja in uporabe programskih aplikacij.

To področje ne zahteva znatnega usposabljanja ali izkušenj pri večini poklicnih profilov, da bi dosegli visoko uspešnost kot delavci. Na ta način so prikazani v zaposlitvenih oglasih, saj ima mnogo podjetij, ki pogosto zaposlujejo ta poklicni profil, svoje lastne prodajne tehnike in storitve za stranke, ki jih prenesejo na delavca. Kakorkoli, **usposabljanje v posebnih programih**, ki so narejeni in prilagojeni za trgovino, **je visoko cenjeno**, saj zajema vsebine, kot so upravljanje in trženje v majhnih in srednje velikih podjetjih, nabava in trgovska združenja, prodajne tehnike in storitve za stranke, nove tehnologije za trgovska razmerja in drugo.

ZAKLJUČKI:

- **Professional competencies for GPM are in Slovenia not defined. Good examples which we would want to transfer to Slovenia we found in Portugal and Spain.** Kot zaključek k temu poglavju lahko ugotovimo, da kljub temu, da tako v Španiji kot na Portugalskem ni zakonsko določenih izobrazbenih pogojev za opravljanje del v trgovinski dejavnosti, imata obe državi na področju trgovine sprejete poklicne standarde, podobno kot je to v Sloveniji.
- V obeh državah, tako na Portugalskem kot tudi v Španiji se izvajajo izobraževalni programi na področju trgovinske dejavnosti, vendar pa med državami obstajajo razlike predvsem na področju priznavanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. V Sloveniji ta sistem na področju trgovine ni uveljavljen, medtem ko je predvsem na Portugalskem sistem priznavanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij razširjen tudi v okviru trgovinskega sektorja.
- Glede na to, da sta obe državi tako Španija in Portugalska definirali vsebine izobraževanj in usposabljanj za blagovne manipulante znotraj izobraževalnih programov na področju trgovine, je po pregledu vsebine programov in poklicnih standardov za namen prenosa znanj za blagovnega manipulant v Slovenijo, slediti usmeritvi, da se opravi prenos v točkah, ki se nanašajo na vsebino dela teh oseb, kot sledi:

In Spain there is a professional family (family of professional qualifications) "Trade and Marketing" which includes also a branch of professional qualifications, called "Ancillary Commerce Activities":

PROFESSIONAL QUALIFICATION	LEVEL	UNITS OF COMPETENCE THAT MUST BE KNOWN	TRAINING MODULES THAT MUST BE TAUGHT AND ITS DURATION	JOBS RELATED TO EACH CERTIFICATE
ANCILLARY COMMERCE ACTIVITIES BOE number 180 of July 26, 2008 Page 32498	1	UC1327_1: Performing ancillary operations of replacement and refurbishment of products available at the point of sale.	Duration of the associated training: 270 hours MF1327_1: Ancillary operations at the point of sale (90 hours) MF1326_1: (Transversal) Order picking (40 hours)	Hypermarket stock clerk. Stock clerks. Proximity deliverers on

BOE number 312 of December 28, 2011 Page 143231		UC1326_1: Preparing orders effectively and efficiently, following established procedures. UC1328_1: Handling and moving products in the retail area and in the proximity area of distribution, using pallets and wheelbarrows. UC1239_1: Providing service and operational information to the customer, in a structured and formalized manner.	NF1328_1: Handling and moving products using pallets and wheelbarrows (50 hours) MF1329_1: Basic Customer Service (50 hours) MP0406: Internship module on ancillary commerce activities (40 hours)	foot. Hand packers and packagers. Order picker. Sales assistant.
--	--	--	--	---

Prenos inovacije in primeri dobre prakse – opredelitev kompetenc, relevantnih za poklic blagovnega manipulant v trgovinski dejavnosti, na Portugalskem

Osnovna naloga 1:	Kontrola zalog
Podnaloge:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izbira in izračunavanje potrebnih zalog za različne kategorije izdelkov, za različne vrednosti in dneve 2. Vpisovanje podatkov o dobaviteljih v podatkovno zbirko 3. Izbira in izvajanje dobaviteljevega načrtovanega vrstnega reda pomembnosti 4. Izračunavanje minimalne zaloge za vsak izdelek z upoštevanjem dobavnih rokov dobaviteljev in rotacije zalog
Osnovna naloga 2:	Sprejemanje izdelkov od dobaviteljev in njihovo pakiranje
Podnaloge:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprejemanje dobaviteljevih izdelkov v skladu z razporedom dobave in na podlagi naročil 2. Postavljanje prejetih izdelkov na ustrezna mesta 3. Sodelovanje pri vodenju inventarja, štetje in preverjanje števila izdelkov ter vodenje tozadevnih evidenc
Osnovna naloga 3:	Uporaba tehnik razstavljanja izdelkov in nadomeščanje izdelkov na prodajnem mestu
Podnaloge:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nadomeščanje izdelkov na prodajnem mestu v skladu z načrtom nadomeščanja izdelkov 2. Organizacija polic in otokov, razstavljanje izdelkov in prikazovanje informacij o njihovih cenah 3. Razpostavljanje različnih označb in nameščanje nalepk s ceno na izdelke v redni ali promocijski prodaji

	4. Izvajanje promocije izdelkov na prodajnem mestu v skladu s promocijsko strategijo
Osnovna naloga 9:	Izpolnjevanje trgovske dokumentacije
Podnaloge:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izpolnjevanje formularjev (čekov, računov itd.) 2. Izpolnjevanje predlogov popustov 3. Izpolnjevanje dokumentacije, povezane s prodajnimi pogodbami (vrstni red, dobava, račun, bremepis, dobropis, potrdilo o plačilu)